

OUR
LIFE

НАШЕ
ЖИТТЯ

Published by Ukrainian National Women's League of America, Inc. 4936 N. 13th St. Philadelphia, Pa. 19141

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Лютий ч. 2. February 1973

НАШЕ ЖИТТЯ

P. XXX. ЛЮТИЙ Ч. 2

Видає Союз Українок Америки
раз у місяць за винятком серпня
Редакторка — Уляна Любович

Редакційна Колегія:
Марія Барагура, Марта Бачинська,
Лідія Бурачинська, Любов Волинець,
Наталія Ішук, Світлана Луцька, Олександр Різник, Марта Тарнавська.
„Нашим малцям“, редагує Г. Черинь

Адреса Редакції:
108 Second Ave.
New York, N. Y. 10003

Адреса Адміністрації:
4936 N. 13th St.
Philadelphia, Pa. 19131
Tel. DA 4-7304

Річна передплата в ЗСА і Канаді \$7.00
Піврічна передплата \$4.00
Річна передплата в Англії ... 2 ф. ст.
Річна передплата в Австралії .. 4 а. д.
Річна передплата у Франції ... 20 фр.
Річна передплата в Німеччині 15 н. м.
Річна передплата в Бельгії 200 б. фр.
Поодинокое число 80 центів

Календарець СУА

11 лютого — Ювілей 25-ліття — 58
Відділ СУА в Дітроїті
11 лютого — Ювілей 40-ліття — 42
Відділ СУА у Філадельфії
18 лютого — Окр. З'їзд — Окр. Рада
СУА в Дітроїті
25 лютого — Окр. З'їзд — Окр. Рада
СУА у Нью Йорку
4 березня — Окр. З'їзд — Окр. Рада
СУА у Філадельфії
11 березня — Окр. З'їзд — Окружна
Рада СУА в Ньюарку
25 березня — Окр. З'їзд — Окружна
Рада СУА Нової Англії
1 квітня — Розвагова імпреза „Наше
Життя“ — 43 Відділ СУА у Фі-
ладельфії. Дохід на запасний
фонд Н. Ж.
15 квітня — Вечір О. Кобилянської —
Гурток Книголюбів і 20 Відділ
СУА у Філадельфії

OUR LIFE

Vol. XXX. FEBRUARY No. 2

Edited by Editorial Board
Monthly publication except August,
of the Ukrainian National Women's
League of America, Inc.

4936 N. 13th St.
Philadelphia, Pa. 19141
Tel. DA 017304

Editor: Ulana Liubovych
108 Second Ave.
New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States
of America \$7.00 per year, half year
\$4.00. Subscription in Canada \$7.00
per year, half year \$4.00. Subscrip-
tion in England 2 pound sterling
per year. Subscription in Australia
4 Austr. dollars per year. Subscrip-
tion in France 20 fr. per year.

Second Class Postage, Paid at
Philadelphia, Pa.

Single Copy 80 cents

ПРЕДСТАВНИЦТВА
„НАШОГО ЖИТТЯ“

АНГЛІЯ:

Mrs. Myroslawa Rudenska
245 Wigman Rd.
Bilborough Estate
Nottingham, England

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W. 2

АВСТРАЛІЯ:

“Library & Book Supply”
16a Prospect St.
Glenroy, W9, Victoria
Australia

ФРАНЦІЯ:

Daria Melnykovych
c/o No. 7 887 93 de Paris
26 rue de Torcy, Paris 18-e, France

НІМЕЧЧИНА:

Ukrainischer Frauenverband
Haus der Begegnung
8 Muenchen 5, Rumfordstr. 21

З М І С Т:

	Стор.
Марта Чиж: Сніг	1
С. Тісдейл: В забуття	1
Жінка і право	1
Л. Волинець: Не спімо на сторожі	2
І. Р.: Молоде покоління і жіноча організація	3
(Л.): В обороні вченої	3
Л. Б.: Відійшла небуденна людина	5
Дарія Городиська: Надя Дейча- ківська, звання: бібліотекарка	6
Іванна Савицька: Тітка	8
Віра Ке: Наші тато	9
Дитяча словесність	9
Володимир Барагура: Книжка шу- кає мало читача, чи навпаки	10
3 листів до Редакції: Ще про фе- мінізм	11
Що читати	12
Наші градуантки	12
З викладової залі	12
Вісті з Централі	13
Хроніка Округ: Округа Дітройт	14
СФУЖО: Наше 25-ліття	21
Почесна грамота	21
Нова голова СФУЖО	22
Членки прихильниці в 1972 р.	22
Привіти на Сесію Ради СФУЖО	22
Замість квітів	23
Посмертні згадки	23
Наше харчування — Л. Гриців:	
Курятина хоч раз у тиждень	24
Українська вишивка	25
Our Life	
Bohdan Lepkiy: The snow	26
Mary Dushnyck: NCW in Its Eighties	26
Katrya Hrynevychева	27
Headquarters News	28
Detroit English Speaking Branches	28
Unusual Exhibit	28
What to read — by Marty	28
Нашим малцям	29
Л. Бурачинська: Історія однієї приязні	31

Знов появилася в продажі книжка

НАТАЛІ КОСТЕЦЬКОЇ

КУХОВАРСЬКІ
ПРИПИСИ

яка вміщує зшитки:

М'ясиво, Городина й овочі, Печиво

Ціна 3 дол.

Замовляти в адміністрації нашого
журналу

На обгортці:

Зима
Winter

Світл. Орест Заклинський
Photo Orest Zaklynsky

Наше Життя

РІК ХХХ

ЛЮТИЙ, 1973

Ч. 2

МАРТА ЧИЖ

С Н І Г

Сніг-легкодух, що з вітром танцював
всю ніч танок безжурної сваволі,
прищупнув у навіях. Зарівняв
морщини скиб і борозни у полі.

Веселий сніг. Задркувато-юний,
м'який, мов пух маленьких пташенят,
жемчужний в сонці, як перце на груді
у голуба, чи в янгольських крильцях.

Він добрий друг. Дбайливо сповине
покрівлю, степ, дерев безлисте гілля.
На хмурі очі жменю зір сипне —
і ніжний квіт простелить на могилах...

САРА ТІСДЕЙЛ
амер. поетка (1884—1933)

В ЗАБУТТЯ

Нехай забудеться, як забувають квітку,
чи полум'я, що золотом ясным
співало. Хай уже забудеться повіки.
Час, друг ласкавий, чинить все старим.

Як хтось питатиме, скажи, що це поникло
давнім-давно в безвістнім забуттю —
мов квітка, полум'я, чи кроки, що затихли
колись в пушистому снігу.

Монтреал, 2. VII. 1971

Переклад М. Чиж

ЖІНКА І ПРАВО

Недавно в Апеляційному Суді Ньюйоркського Стейту відбувалася врочиста присяга правників, які здали були адвокатський іспит — („Бар екзамінейшен“). У лавах сиділи переважно тридцятилітні (приблизно) правники, хоч були серед них теж сиві голови старших уже кандидатів. Із деяким трудом можна було найти теж і жіночі голови серед, у більшості довговолосих, чоловічих голів. Можливо, зачіски мене змилили, але скількість тих, кого я зачислила до жіночої статі, не перевищала 15 осіб, отже 10 відсотків присягаючих. — За винятком єдиної, яка зодягнена була в „манчестерові“, пружковані штани, розхрістану, чоловічу сорочку — всі інші не різнилися нічим від тих американських жінок, яких, старанно одягнених, зустрічаєте в бюрох, за прилавками чи в інших місцях праці. Стрій тієї одної, очевидно, не випадковий, ані не з поспіху, ані не тому, що вона не має що одягнути на себе. Це демонстрація проти конвенансів, бунт проти існуючих умовин, проти опінії середньої класи американських громадян.

У часі церемонії старший уже суддя виголосив довгувату, перетикану — як це американці люблять — жартами й анекдотами промову. Згадав, як це п'ятдесят літ тому він сам присягав у тій же залі.

„Тоді — казав він — бороду можна було бачити тільки в греко-католицького митрополита, рабіна й Бернарда Шова, а поміж присягаючими не було ніодної жінки. Зате, коли недавно був я в Москві, бачив там справжню рівноправність, бо жінок, які обслуговували важкі будівельні машини, виносили сміття, працювали при важких земних роботах, на тракторах тощо“.

Ця промова-анекдота, зала повна довговолосих чоловіків, а між ними 10-відсоткова групка жінок — усе це наче в призмі зібрало різні аспекти жіночого питання. Питання, на яке нема одної відповіді, бо вона залежить від економічних, політичних, соціальних та й традиційних умовин.

На працю жінок у СССР вплив має безліч примусових умовин, про які будемо говорити окремо. В ЗСА, як про це писали ми в числі Н. Ж. за листопад м. р., Конгрес затвердив при кінці минулого року поправку до Конституції про рівні права для жінок. Але, як досі, підписало її тільки 16 Стейтів, а є такі, які не спішаються її підписати, а може, й не підпишуть. Так то правна ситуація жінки в світі не устійнена і не однакова, а практично — її положення не завжди корисне там, де правно й формально визнано її рівноправним громадянином.

Одно із завдань культурно-освітньої праці Союзу Українок Америки це пізнання і плекання української культури. Протягом десятків років це завдання було виконувале різними способами, на різних інтелектуальних рівнях. Завжди залежно від часу, обставин та потреб. Важко відтворити нам точний образ культурно-освітньої праці з-перед 35 чи 45 років, хоч загальні риси маємо. Проте, сьогоднішню культурно-освітню працю поодиноких Відділів, Округ та цілої Організації можемо накреслити й відмітити всі позитивні та негативні явища.

Найбільша відповідальність за переведення культурно-освітніх завдань організації припадає на управу поодиноких Відділів, бо вони мають безпосередній контакт із своїм членством, знають його уподобання та зацікавлення і відповідно до цього приготують програму. Вміло ведена праця Відділів зможе навіть з дуже зрізничкованої групи членок створити одну суцільну, яка буде весь час рости інтелектуально, поглиблювати своє знання і вкінці домагатися від свого проводу цікавої як теж глибокої змістом програми. Тому всі зміни у підході до програми, коли вони зроджуються при Відділах, майже завжди увінчуються успіхом, бо це йде з нутра. З другого боку, у Відділах, яких програма все однакова, готові доповіді перечитуються з року в рік, членки нічого не користають, лиш нарікають, що нудно, нецікаво.

Дуже часто членки таких відділів воліють робити буфети на різних громадські цілі, ніж сидіти на нудних сходинах. Не диво тоді, що громадянство трактує нас як тих, які „роблять добрі буфети“. Але ж ми поважна організація і маємо великі заслуги перед громадою хоч, на жаль, не завжди належно оцінені. Ми маємо теж заслуги перед українським народом, але маємо теж обов'язок супроти свого народу. Чейже архіви, бібліотеки на Україні горять. Молода група інтелектуалістів та науковців, яка

мабуть зродилась з духу тих діячів української культури, що були знищені в тридцятих роках, теж гине. Нові арешти, тюрми, заслання! Хто ж упімнеться за них? Хто ж стане на сторожі? Ми беремо участь у маршах, протестах, але скільки з нас пізнало твори тих, в обороні яких ми маршуємо і протестуємо?

Володимир Винниченко сказав: „Чудний наш народ: і сильний і сумний, мав героїв і ніхто їх не знав, усе життя жадав волі і все життя жив рабом, утворив багатство пісні і сам її не знає“. В цих словах криється сумна правда.

Дійсно глибоке пізнання і плекання української культури є konieczністю для нас. Коли ми про це не подбаємо, хто за нас буде трудитись і хто передасть це знання нашим дітям? Приступаючи до нашої праці пам'ятаймо слова Винниченка.

Цей рік багатий на святкування річниць письменників, письменниць, громадських діячів, науковців і подій історичного значення. Очевидно, що всіх річниць, які подамо, неможливо відсвяткувати, бо нема на це стільки часу. Проте, це дасть нагоду відділам вибрати до своєї програми такі святкування, які найбільш їм відповідатимуть.

Культурно-освітні матеріяли з централі мають служити як допоміжні матеріяли для Відділів та Округ. Ми стараємося менше посилати готові доповіді, а більше зосередити свою увагу на джерельних статтях, споминах, вибірках з творчості ітд.

Підвишка передплати

Хоч ми вже давно заповідали підвишку передплати нашого журналу в 1973 році із 6 дол. до 7 дол., проте багато наших читачок усе ще вплачує давню належність. Дуже просимо усвідомити собі цю підвишку, до якої ми були приневолені ростом цін паперу, друку і поштових оплат.

Також наші читачки не пам'ятають про те, щоб при зміні адреси влатити належність 25 центів. Просимо не забувати того.

АДМІНІСТРАЦЯ „НАШОГО ЖИТТЯ“

МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ І ЖІНОЧА ОРГАНІЗАЦІЯ

І. Р.

В обороні вченої

Проблема молодого покоління, важлива і пекуча, відчувається не лише в жіночих організаціях, але в цілій українській спільноті, однак ставимо її від літ у неправильній площині. Дискусії на ці теми звичайно односторонні, без участі тих, про кого мова, тому найчастіше наші висновки не находять відгуку в тих колах, до яких спрямовані, і справи стоять на мертвій точці.

Різниця поглядів і підходу до життя між старшою і молодшою генераціями стара як світ. Не відкрила її Америка в шістдесятих роках двадцятого сторіччя, лише придумала для неї нову назву „дженерейшен геп“, яку підхопив західний світ, створюючи враження сенсаційної новості. У наших суспільних житті застосовуємо цей термін безкритично і неправильно. Прірва між генераціями це різниця поглядів між батьками і дітьми, передусім студентською молоддю. У нашій середовищі це катастрофальна відсутність у громадській житті людей між тридцятим і п'ятдесятим роками життя, що в найближчій майбутності може спричинити повільну ліквідацію організацій і установ, без яких неможливе далі існування української спільноти.

У жіночих організаціях молодого членства не більше як десять відсотків, у проводі ще менше. Відділи деяких організацій подобають уже радше на клуби емериток, як на клітини живучих, активних об'єднань. Звичаем старшого покоління, порівнюю минуле зі сучасним, щоб відповісти на запит, чи так само було колись, чи зберігаємо громадську традицію, чи може на еміграції витворилася нездорова атмосфера, що спричинює специфічну ситуацію в нашій середовищі.

Деякі дані, що попали під руку, кидують світло на минувшину.

Наталія Кобринська заложила Товариство Українських Жінок, маючи 33 роки, була співредакторкою „Першого вінка“ у віці 37 ро-

ків. Співредакторка Олена Пчілка мала тоді 38 років.

Христина Алчевська, пізніше відома як видатний педагог, у віці 20 років заложила недільну школу для жінок, що перетривала майже 50 років.

Дарія Шухевич (пізніше Старосольська) у віці 20 років була співосновницею і першою головою „Кружка українських дівчат“, а в віці 27 років стала першою редакторкою журналу „Мета“.

Олена Залізняк у 22 роки була співредакторкою місячника „Мета“, у віці 23 років стала організаційною референткою „Жіночої Громади“, працюючи одночасно в студентських і освітніх товариствах. У віці 34 років очолила „Український Жіночий Союз“ у Відні, а два роки пізніше репрезентувала Союз Українок на конгресі Ліги Миру і Свободи в Газі.

Блянка Баран-Бачинська була заступницею голови Української Національної Ради у віці від 25—29 років, очолила українську секцію Ліги миру і Свободи у віці 30 років.

Мілена Рудницька була вибрана посолкою до польського союму на 34-му році життя, очолила Союз Українок у 35 років, а Всесвітній Союз Українок у 40 років.

Це не означає, що на чолі жіночого руху і жіночих організацій стояли лише молоді жінки. У проводі і низових клітинах працювали поруч жінки різного віку — від наймолодших до найстарших. Життєвий і громадський досвід поєднувався з молодечим ентузіазмом і енергією. Не вік, лише ідейність охота до праці, організаційний хист і знання були кваліфікаціями на провідні пости. Те саме відноситься до еміграційних центрів, що постали по першій світовій війні в Європі, як також до українського поселення в Америці і Канаді. Духова еліта не цуралася громадського життя. Письменниці, видвигаючи у своїх творах суспільні проблеми, ідеї рівноправності жінок, були тісно пов'язані з

В-во „Смолоскип“ випустило тепер ряд англійських памфлетів в обороні культурних діячів, що їх заарештовано в Україні. Всі вони вже засуджені на кількарічні тюремні кари. І в невеликих, гарно оформлених летючках розгортається перед читачем-чужинцем їх життєвий шлях.

Нас зацікавлює єдина жіноча постать між ними. Це — Ніна Строката, дружина арештованого й засудженого Святослава Караванського. Пам'ятаємо, як вона після арешту й поновного засуду свого чоловіка вислала листа до тюремної влади, з проханням — його розстріляти, щоб „вкоротити багатолітні його муки“. Копію цього свого листа вислала Брежньову і газеті „Юманіте“. Цей сміливий жест казав догадуватись про її завзяття і відчай.

А в памфлеті встає перед нами її життєвий шлях. Це — лікарка, що закінчила з відзначенням Одеський медичний інститут. Працювала кілька літ на півдні України, потім повернулася до Одеси для дослідів у мікробіології, в якій спеціалізувалась. У 1961 р. пізнала свого чоловіка, що саме повернувся з Сибіру після довічного засуду. А коли його арештовано в 1965 р., це стало початком її боротьби за його людські права. Покликана за свідка в його проєкті вона сміливо відстоювала його право на свободне життя. На домагання своєї університетської влади — відректися чоловіка, вона відповіла відмовно. Звільнена з праці в Одеському Мед. Інституті (їй відмовили також прийняти дисертацію, над якою працювала), вона постановила виїхати поза межі України. Отримавши працю в Нальчику на Кавказі, примістила в своєму помешканні Юрія Шухевича, що недавно тому вийшов із довічного тюрми. В грудні 1971 р., коли вона приїхала до Одеси, щоб полагодити перевіз своїх речей, її заарештували.

Замітне те, що негайно по її арешті зав'язався комітет захисту. Його очолив Петро Якір, а членами стали: Ірина Стасів-Калинець, Василь Стус, Леонід Тимчук і В'ячеслав Чорновіл. Комітет зложив обґрунтовану заяву, якою закликав громадськість до оборони ув'язненої у межах радянських законів.

Процес Ніни Строкатої відбувся в Одесі від 4—19 травня 1972 р. Її обви-

жінчим рухом. Часто якраз громадські проблеми стимулювали жінок пробувати пера. Жіночі організації були об'єднуючим чинником, включаючи членство різних політичних напрямів та віровизнання з усіх земель України.

Виринає питання, чому на еміграції в громадській житті бракує молодих одиниць, таких, що були його рушійною силою в батьківщині.

Не маю наміру говорити в імені молодшого покоління, бо до нього не зачисляюся, ані вказувати на його громадські обов'язки, бо воно мусить саме з'ясувати свою поставу і ролі в українській спільноті. Хочу кинути кілька думок про взаємовідношення обох поколінь та причини, що зложилися на брак взаємного розуміння і співпраці. Здається, що старше покоління не має устійненої лінії у відношенні до молодшого. З одного боку, у пресі не переводяться статті з наріканнями на молодих, з другого, немає щирих намірів приєднати молодих і включити їх до проводу в громаді. В жіночих організаціях тишімося приєднанням кожної молодої одиниці, однак рідко приймаємо її як зрілу людину на рівних правах. Найчастіше уважаємо її за практикантку, якій ще багато треба навчитися, хоча звичайно ця молода жінка це одиниця з професійним стажем.

Нова фаза боротьби за рівноправність жінки поглиблює різницю поглядів між генераціями. Старше жіноцтво не присвячує уваги новому рухові, хоча його ідеї проникають глибоко в суспіль-

нували в поширванні матеріалів Самвидаву і хоч вона до нічого не призналась і їй не могли нічого доказати, отримала 4 роки концтабору суворого режиму.

Це все, що знаємо про Ніну Страту-Караванську, а й навіть світлинки її немає у вільному світі. Та перед нашими очима встає ця українська жінка і вчена, людина з міцним хребтом і великим серцем, що її доля зворушила передових борців за нашу свободу. Людей, що станули сміливо в її обороні, теж уже немає на волі. Зостається тільки розворушити опінію західного світу, щоб він зрозумів її поставу. л.

На Запасовий Фонд Нашого Життя

К л и з е м о !

У бажанні побудувати тривкі основи під журнал „Наше Життя“ Екзекутива СУА створила Запасовий Фонд. Пожертвами Відділів твориться підстава, на якій наш журнал зможе певно існувати і розвиватись.

Завдяки великим зусиллям нашої Управи і при співпраці членок нашого Відділу вдалося нам роздобути фонди на ту ціль. Складаємо 500 дол. на Запасовий Фонд Н. Ж. і закликаємо всі Відділи нашої Округи, а спеціально нам найближчий 46 Відділ СУА ім. Олени Теліги, до щедрого дару.

47 Відділ ім. Лесі Українки
в Рочестері

не життя, включно із законодавством країни.

Суспільні течії довкілля відбиваються на житті нашої спільноти і мають вплив на її членів, головню молодшого покоління. Ми повинні їх розглядати, насвітлювати і дискутувати, а не ігнорувати.

Важко сказати, що думає молодше покоління про старших, бо майже немає платформ для виміни думок і дискусії. В одній із нечисленних статей молада авторка закидає старшій генерації антиінтелектуалізм, тобто страх перед неприємними питаннями сучасної доби, апатію та обмеження діяльності до буфетів та імпрез. Уважає, що „відсутність фемінізму віддзеркалює занепад живучости так званої еміграційної спільноти. Професійно заангажовані жінки не мають часу, можливости, а то й охоти клопотатися жінками, які, до речі, їх критикують. Решта жінок огорнулася своїми турботами та організаціями від холоду чужого світу“.* Висновок з цього — ні рівень ні зміст праці старшої генерації не є сприйнятливий для молодших. До тепер стаття не викликала ніякої помітної реакції, хоч у ній порушено багато суттєвих проблем, що заслуговують на увагу.

Ідеологія, що з'ясувала б поставу української жінки на еміграції і її відношення до проявів суспільного і політичного життя в діаспорі, ледве чи розроблена. Опинившись в західнім світі, українське жіноцтво не лише ізольоване від світового жіночого руху,

* Марта Богачевська: „Навіщо нам фемінізм?“. „Сучасність“, червень 1972, стор. 110.

в яким бере спорадичну, звичайно пасивну участь, але до деякої міри відокремилосся у власній спільноті, виступаючи в ній не на рівних правах, як громадянки, лише як збірщиці, жертводавниці і представниці жіноцтва. „Жіночі секції“ при професійних і інших товариствах, яких завданням є влаштувати імпрези і здобувати гроші на допомогі цілі тих товариств, є одним із доказів, яку ролі прийняли на себе ті жінки, що повинні стояти на провідних постах у громаді. Чи можна дивуватися, що молоде жіноцтво, переняте ідеями рівноправности, стоїть від організованого життя?

Шукаючи за коренем негативних громадських явищ, американці починають від самокритики, визнають власні провини, що спричинили ті явища. Ми радо шукаємо виправдання у зовнішніх обставинах, що поза нашою контролею. Це в основному наша настанова до проблеми молодшого покоління і тому утруднює її розв'язку.

Необхідність збереження національної ідентичности українського поселення в діаспорі ставить вимоги до всіх її членів — старших і молодших. В ім'я цієї необхідности слід звести до спільного знаменника розбіжности між генераціями. Нам треба перестати говорити про молоде покоління, а почати говорити з ним, бо без дискусії нема зв'язку, без зв'язку нема взаємного пізнання і розуміння.

ВШАНУВАННЯ

Замість побажань із нагоди 80-ліття п-ні Олени Назар у Бронксі складаю 5 дол. на Фонд Мати й Дитина за її заслуги для нашої громади.

М. Г., членка 71 Відділу СУА

Несподіваною вісткою перейшла крізь наші поселення посмертна згадка Оксани Дучимінської-Мигул. Вона струснула гурт її приятелів і знайомих, не сколихнувши ширших кругів. Та ми повинні усвідомити собі, що відійшла у вічність людина небуденних прикмет і широкого громадського діяпазону.

Оксана Дучимінська народилася в 1908 р в Киритниках, де її батьки вчителювали. Мати вміло виховувала дочку, пробуджуючи в неї зацікавлення фольклором і літературою. Наші визвольні змагання вона пережила дитиною. Це закріпило в неї патріотичні почування і молода дівчина постановила прикласти своїх сил до піднесення рідного народу. Тому й закінчивши у Львові гімназію, вона почала студіювати агрономію в Укр. Госп. Академії в Подєбрадах. Виростаючи на селі вона розуміла велику потребу піднесення сільсько-господарської освіти. І тут у цій високій школі під проводом світочів громадської агрономії вона готувалась до того. Закінчивши студії в 1932 р. вона зголосилась до Т-ва „Сільський Господар“ у Львові. На початку працювала, як асистентка повіт. агронома Львівської Філії. Вже в 1935 р. перебрала реферат плекання сільсько-господарських тварин і контролю молочарень Львівського повіту. І так вона ішла далі по щаблях тих завдань, аж поки в 1938 р. не стала повітовим агрономом.

Оцей її шлях, окреслений кількома реченнями, не передає широкого діяпазону зацікавлень і праці. Поруч фахового знання вимагав він великих організаційних здібностей, доброго виступу і вмілого підходу до людей. Ці здібності були в молодій Оксані і вона вміла користуватись ними. Коли в 1934 р. вона розпочала працю удвійку з повіт. агрономом, то в 1937 р. у Львівській Філії було вже 6 фахових працівників. Свій запал уміла передавати іншим. На пості повіт. агронома вона стала переводити в життя далекосяглі про-

екти. Та цей розвиток нашого сільськогосподарства перервала 2 світова війна.

Для Оксани Дучимінської пов'язалась ця подія також із особистим щастям. У 1939 р. вона одружилась із Іваном Мигулом, керманічем Хліборобського Вишколу Молоді. Щоб уникнути переслідувань большевицької влади подружжя перейшло границю до Белзу, де Оксана продовжувала працю в місцевій Філії С.Г. Іван Мигул незабаром загинув при переході границі, сповняючи завдання бововика. У Белзі народився їм єдиний їх син, що ніколи не бачив свого батька...

І от до фахових обов'язків долучилося в Оксани материнство — оце найвище призначення жінки. Сміливо й охоче вона взяла на плечі цю велику відповідальність. Дальші етапи життєвого шляху були подиктовані розвитком подій. По відході большевиків вона повернулася до праці в Хліборобській Палаті у Львові, де були більші можливості, але й трудні умовини воєнної окупації. А вдовзі наступила велика мандрівка, що провела Оксану з дитиною через Словаччину аж до Регенсбургу. Тут почав працювати УТГ, де придалось їй фахове знання. Як асистентка допомагала студентам у їх праці.

У 1950 р. переселилась до ЗСА. Перші роки зійшли на здобування насущного на всякій роботі. Головним завданням була тепер освіта сина. І коли він врешті здобував вищу освіту в Європі, вона теж повернулась туди, щоб знову знайти змісл у своїй праці. Відважилась на найтрудніше — стала допомагати залишенцям у рамках Європейського Бюра ЗУАДКомітету.

Цей останній подвиг є окремою сторінкою її життя. Не одна бездомна сім'я, не одна „загублена“ людина знайшла завдяки їй розв'язку й допомогу. А в тій виснажливій праці ще далі сягали зацікавлення Оксани. У 1963 р. вона відвідала українське поселення в Югославії і перша звернула ува-

гу і на той великий національний резерват. В часі землетрусу у 1969 р. вона чітко окреслила там ситуацію і подала можливості допомоги. А в 1972 р. відвідала Прагу і зацікавилась працями скульпторки-українки, допомагаючи роздобути, коли не твори, то їх мистецькі світлини. Її мрією було видати їх у формі мистецької монографії.

Цей перелік зацікавлень і осягів Оксани не був би повний, коли б не згадати її вмілого, талановитого пера. Замітне те, що вона не вважала його самоціллю, а ставила на службу ідеї, що нею руководила. Так було в часі агрономічної праці, коли то її знаменито опрацьовані статті появилися в виданнях С. Г. Так сталося, коли вона забажала вшанувати постать свого професора і приятеля Віктора Доманицького, редагуючи збірник його пам'яті. Мало хто знає, що з-під її пера вийшли також талановиті літературні спроби. Але з усіх писань вона приділювала їм найменше уваги, немов відсуваючи їх до слухного часу.

А той час для них не настав. Та суть не в тих квітах її уяви, що не побачили життя. Бо сама Оксана була квітом української землі, що скрасив собою її покоління. Вона вміла розвинути свої таланти і виповнити ними своє життя. Завдяки своєму фаховому знанню дійшла до відповідального становища (перша жінка в Зах. Україні, що була повіт. агрономом), знайшла зв'язок із українським поселенням у Югославії і дбала про його розвиток, підготувала матеріал для цінної мистецької праці. І виростила сина, що тепер навчає в одному з коледжів Канади.

Вона не дбала про розголос, не освідомлювала про свою працю. Тому до того обов'язані ті з гурту її приятелів, що знали й цінили цю небуденну громадську людину.

Ні про що не турбуватись, ні за чим не турбуватись — значить, не жити, а бути мертвим, адже турбота — рух душі, а життя — це рух.

З афоризмів Гр. Сковороди

НАДЯ ДЕЙЧАКІВСЬКА, ЗВАННЯ: БІБЛІОТЕКАРКА

Братися за інтерв'ю без журналістичного знання (з доручення голови Окружної Ради — отже неможливо відмовитись) — це може кожного перелякати. Але коли виявилось, що інтерв'ю має бути з Надею, членкою нашого 12 Відділу СУА в Клівленді, то справа змінилась. Ідемо в неділю з родиною до п-ва Дейчаківських, і поки чоловіки „опікуються“ дітьми, сідаємо в затишній веранді на... „інтерв'ю“. І ось розповідає Надя:

— В 1955 р. закінчила університетські студії в ділянці біології. Відтак одружилась із др-ом Миколою Дейчаківським. Після 10-річної перерви — маючи трьох синів — вернулась до Кейс Вестерн Різерв Юніверситі на студії бібліотекарства, що їх закінчила в 1967 р. магістеркою, спеціалізуючись у дитячій літературі.

Чому, маючи вже професію, вибрала студії бібліотекарства?

— Думаю, що це одна з найприємніших, особливо для жінки, професій. Бібліотека служить цивілізації, бо дає доступ до зібраної духовності і знання людства. Працювати в такому оточенні, це чиста розрада й користь. Користь не тільки для самої бібліотекарки, але і для її оточення, в першу міру для її власної сім'ї. Постійне збагачування власної освіти і поширювання свого круговиду зовсім мимоволі має великий вплив на найближчу рідню, а навіть і на круг приятелів. Це велика річ, коли не тільки батько, але й мати може внести в свою сім'ю частку інтелектуального життя. Тому вважаю, що жінка, яка може погодити професію з домашніми обов'язками — і має на це можливості — повинна мати професію, яка їй дає душевне вдоволення. Адже живемо в часах, коли жінку на решті вважається за повноцінну особу.

— Знаю, що свою професійну працю ти почала в бібліотеці Клівлендського Музею Мистецтва. Мо-

П-ні Надія Дейчаківська
Mrs. Nadia Deychakovska, librarian

жеш щось більше про це розповісти?

— Так, це була моя перша праця і там я працювала в відділі каталогування східно-європейських мистецьких книжок. Різні каталоги виставок і книжки про українських мистців були під рубрикою „рашен“. За півтори року моєї праці там, відбувши різні вияснення і конференції мені вдалося запровадити в каталоги гасло „Україна“ і перенести там між іншим теж усю літературу про О. Архипенка.

— Значить бібліотекарство дає велику нагоду ширити правду про Україну. В чому полягає праця бібліотекара докладніше?

— Тепер я працюю в Брексвіл Паблік Лайбрері (відділ Каягога Кавнті Паблік Лайбреріс) в ділянці дитячої літератури. Моя вузча спеціальність — це література для дітей 12—15 років. Праця надзвичайно різноманітна. Це: постійне порядкування каталогу, закуповання нових і ліквідація застарілих книжок, виготовлення професійних оглядів книжок для вжитку других бібліотекарів при закупі книжок. Такі огляди подається писемно або усно, і тут також є знаменита нагода подати книжки

з українською тематикою, чи дати спростування на неправильні дані, тим більше що діти вживають такі книжки часто для шкільних праць.

— Як це виглядає практично?

— Ось наприклад хтось із бібліотекарів дає огляд якоїсь книжки про життя в Советськiм Союзі. Коли там є несприятливі дані про Україну, я можу в формі конструктивної дискусії звернути увагу на неточності книжки і запропонувати купно іншої, нам прихильної. Бібліотека — це живе місце, отже бібліотекарка мусить дбати про постійні програми для публіки, в моєму випадку для дітей. До того слід підготувати і перепровадити під час літа дискусійні години про певні прочитані книжки. Для тієї цілі виготовляю список запропонованих книжок із короткими даними про зміст. З таким формуляром відвідую під кінець шкільного року школи — того року 34 класи — і заохочую дітей до участі в таких дискусіях у бібліотеці. Тим разом я включила в програму книжку Марії Галун-Блок „Два світи Дам“яна“. До дальших обов'язків належить подавати відвідувачам бібліотеки професійні поради, що вибрати читати, ну і, річ ясна, бути все поінформованою, що нового і вартісного появилoся. Це прямо вимагає публіка від бібліотекарки.

— Знаю що бібліотеки влаштовують різні виставки. Які тут можливості для бібліотекарки-українки?

— Прекрасні, бо бібліотека дає досить вільну руку, мусить бути лиш щось цікаве, щоб притягнути відвідувачів до бібліотеки. Таких кілька виставок я зорганізувала в своїй бібліотеці. Дуже популярною була виставка чудових писанок (понад 200) Тані Осадци, потім виставка українських ікон, колекція ляльок у народних строях, гуцульська кераміка. Цього року місяць жовтень проходив як „етнічний місяць“ і на музич-

нім вечорі мій син Миколка грав на бандурі.

— Значить можливостей представити нашу культуру на відповідній рівні багато. Здається ми не згадали ще одної, а саме дитячих годин казок.

— Так, це навіть дуже приємна можливість. Бібліотеки часто їх улажують під кличем „довкола світу в казці“ чи подібно. Таку годину казки я мала під темою „Подорож в Україну“, де взяло участь 90 дітей і 20 дорослих. Тут ідеться про те, щоб живо дітям представити не лиш українську казку, але використати різні предмети як: мапу, показати зразок вишивки і як її виконується, дати дітям у руки ляльки в українському одязі, дозволити пальчиками порухати струни бандури, з кольорового паперу змайструвати соняшника.

Слухаю зачаровано й... жалію, що я не бібліотечка.

— Як використовуєш своє звання в українській громаді?

— Належу до Т-ва Укр. Бібліотечарів Америки. Тут у Клівленді я працювала добровільно впродовж двох років один день у тиждень в укр. кат. школі св. Йосафата, де запровадила професійний каталог у шкільній бібліотеці і його за потребою постійно доповнюю.

Пригадується мені праця Наді і у нашій Відділі США: вже належить до „традиції“, що це вона опікується столом книжок на наших Різдвяних ярмарках (т. зн. замовляє їх, а потім „тяжко“ продає). В 100-ліття Лесі Українки вона була ініціаторкою одинокого Гуртка Книголюбів в Огайо, що його старанно провадить вже другий рік. Приємно мені, що належу до круга приятелів Наді, яким вдома її часами для загалу непомітна праця, а тепер вдячна нашій голові Окружної Ради, що саме мені припала ця гарна нагода представити Надію читачам „Нашого Життя“.

П.С. Коли вже дослівно друкувала „наше інтерв'ю“ на машинці, наспіла від Наді цікава й цінна дописка: „...ще можеш додати, що тепер я, як бібліотечка в Брексвіл Паблік Лайбрері борюся за Ар-

Надя Дейчаківська влаштовує виставку ікон у публічній бібліотеці в Брексвіл N. Daychakiwsky arranges exhibit of icons in Pub. Libr., Brecksville, Ohio

хипенка. Це почалося від того, як ми дістали до бібліотеки чудову, люксову книгу „20th Century Art,“ де про Архипенку багато пишеться, але як про російського скульптора. Вже написала три листи (на один маю вже відповідь від McGraw-Hill Publishing House, видавець серії) з бібліографічною листотою, де є доказане, що Архипенко по національності українець, а не росіянин. Я підвищувала в різних Клівлендських бібліотеках статті в журналах і газетах, в деяких книжках, де про нього пишеться як про українця. Думаю, що якби кожний український бібліотечар написав зі свого місця праці до „Encyclopedia Bri-

tannica,“ „World Book Encycl.“ і інших документоване спростування, то це допомогло б змінити цю помилкову інформацію про нашого великого скульптора“.

Здається Наді праця не до вичерпання. Вже було в коверті „інтерв'ю“ готове до „Н.Ж.“, коли ось телефон від Наді. Вона зараз дуже зайнята в комітеті ФКУ (100-доларовий бенкет) і між іншим згадує, що дістала запрошення від іншої бібліотеки розповісти Клюбіві Старших про українські Різдвяні звичаї. Обов'язково несучи „інтерв'ю“ на пошту, бо невідомо, які пляни будуть у Наді завтра, а „інтерв'ю“ вже рішуче за довге.

ПРАЦЯ ТА ВИНАГОРОДА ЖІНОК У ЗСА

Середній заробіток жінок у порівнянні із заробітком мужчын у відсотковому відношенні був такий:

у 1955 році	.....	64%
у 1960 році	.....	61%
у 1965 році	.....	60%
у 1970 році	.....	59%

Скільки жінок у т. зв. „Армії працюючих“:

Рік	чоловіків	жінок	%
1955	44,5	20,5	32%
1960	46,4	23,2	33%
1965	48,3	26,2	35%
1970	51,2	32,5	38%
лютий 1972	52,0	32,7	39%

У всіх професіях жінки заробляють менше ніж чоловіки. Для прикладу пересічний річний заробіток:

професія	чоловіки	жінки
науковці	15,000.—	11,600.—
урядники	8,617.—	7,878.—
продавці	9,790.—	4,188.—
фабр. робітники	7,623.—	4,510.—
обслуга	6,955.—	3,953.—

Жінки переважно працюють у нижче оплачуваних професіях, для прикладу:

	усіх працюючих
у домашніх господарства	97,5%
урядники	75,4%
технічна обслуга	39,1%
ремісники	3,8%

Її ім'я загубилося приблизно в тому часі, як Олюся стала вимовляти перші слова. Дитину приучували до того, що струнка, рухлива, з посрібленим волоссям особа зветься тіткою, без зайвого додатку — Тетяна. Так і залишилося весь час.

Олюся сьогодні ученицею середньої школи, а тітка все ще живе при родині. Остап і Софія доповнюють родинний склад.

Тітка займає невеличку кімнатку, одну з тих, якої вікна у великих містах звичайно виходять на подвір'я. Радіо, журнали й книжки вносять тут багато світла, а сонцем — сама тітка, усміхнена й погідна завжди, і те сонце рідко коли ховається за хмари. Коли ж і трапиться такий винятково похмурний день, тітка, вражена прикрістю, стає мовчазною — камінною, замкнутою в собі, шукаючи зрозуміння і тепла в малої Азі, вірного домашнього друга.

— Сьогодні день прання, — пригадує Софія тітці, виходячи вранці до праці. — Олюся вдягнула до школи останню чисту блюзочку.

А Остап собі: — Спекли б ви, тітко, щонебудь. В неділю придуть знайомі, якось не годиться приймати пекарняним печивом.

— Може б так пампушки, — докидає на відхіднім Софія, — з гарним, ясним обручником. Для мене — з рожею, а Остапові з вишнями. Добре?

Тітка уже на пенсії, кажеться, вона не працює. Вариво скромне, без особливих вигадок. Прання, прибирання, миття посуду виконують самі машини. Закупи в місті, оруді на пошті і двічі денно проходи з Азею по свіжому, міському повітрі, те все.

— Вам добре, тітко, ви вже не працюєте, — каже нераз Софія, — ви сама собі пані, робите, що хочете, не те, що я — невільниця телефонічної компанії.

Софія вираховує свої роки до відходу на пенсію і їй не вистає пальців. Вона кидає числити,

бо те щастя, „пенсійне щастя“ ще дуже, дуже далеко.

Аж раз прийшов день, який щертю розбив нудну, хатню монотонію. Друзі з Фльориди писали:

— Тут соняшно, тепло, здорово. Ми вже звикли до нового життя, задомовилися, тільки дуже тужимо за своїми. Приїзджайте з тіткою святкувати з нами Різдво. Відпочинете, надихаєтесь сонцем, покупаєтесь...

Чекаємо!

Щиро Ваші

Віра і Остап.

Зразу заворушилося в хаті, мов у неспокійному вуликові. Декілька днів із вакацій, чотири святочні, трохи хворобового і десять днів відпочинку в соняшному Маямі замойоріли на овиді чарівною, несподіваною з'явою.

Найбільше хвилюється тітка, це ж її перший виїзд у далекий, незнаний світ. Треба ж якось причепуритись, купити дещо, приспособитись до дороги.

Тітка потайки бігає по крамницях, шукає випродажей. Все таке дороге, так по дивачному пошите, яскраве. Все не під міру, Та кілька „трофеїв“ якось найшлося. Дві свіжі суконки, білий волічковий шаль, легке взуття і (не повірите може) чорний, купальний одяг, пристойного зовсім фасону, з маленьким вирізом. Стара мода мабуть повертається, прозріння на людей приходить.

Кілька днів до виїзду Софія помітно змінилася. Не їсть, не розказує новин, не розпитує про ніщо-ніщо.

— Тебе звільнили з роботи, — сказав категорично Остап. — Говори ясно, тут нічого скривати.

Софія заперечила головою.

— Тобі вкрали горбинку, забрали документи, дозвіл на їзду автотом — правда, що так?

— Ні, — відповіла Софія — ні, будь спокійний.

— А що, що сталося? Промов якесь слово, скажи правду.

Софія хвилину вагалася, а потім стурбовано спитала: — А що буде з нашою Азею? Віра алергічна до собак.

В кімнаті стихло. Собачка, незвична до мовчазної атмосфери, переводила допитливий погляд з одної особи на другу не передчуваючи навіть, що саме тепер важиться її доля на вазі незбагнаних людських почувань.

— Дамо до сусідів, сказала Олюся, — вони добрі, заопікуються Азею.

— Нічого подібного, заперечив Остап. — Віддамо Азею до песячого „пансіону“, таких інституцій багато, я зараз погляну до телефонної книжки.

Софія мовчала. Вона ж бо перевірила, що там, у тих „пансіонах“ не годують собак свіжою, курячою печінкою, без якої кохана Азя не виживе аж десять днів. Вірна, добра собачка має залишитися сама, а вони, погані себелюби будуть на Різдво веселитися, вигріватися на сонці, опалюватися.

Ні, це неможливе!

Софія вхопилася останнього рятунку.

— Тітко, тітко Тетяночко, а може б ви..., а ми троє поїдемо на Фльориду.

Здавалося, та це був тільки момент, що сонце сховалося за хмару. Тітка похилилася, скам'яніла ніби. Дрижачими руками стала виймати з валізи приладжені до виїзду речі, суконки, купальний одяг, дбайливо пов'язані дарунки.

Потім, мовчки вийняла з шухляди червоний Азин плащик, шкіря-

Кожний раз, як я почула оголошення фірми „Крафт“ на помідоровий сос, яке починалося фразою: „Вай кент а мен то бі лайк ей вумен?“ — я починала сама до себе говорити. Я навіть хотіла започаткувати „Ліберейшен фронт“ для чоловіків. Бо як можна, хоч би і жартом, прожектувати глупоту, що чоловік повинен бути такий, як жінка?

На жаль, багато жінок росте і старіється в переконанні, що чоловік, обов'язково, мусить усе те робити, що вони кажуть. Через те, деякі чоловіки трапляють свою волю, ховаються і замикаються в собі та закривають усі дороги до свого серця й розуму. Через свій свідомий, а нерозумний несвідомий депотизм, жінка робить із свого чоловіка сателіта, який без її мотору й її нескінчених літаній, не може рухатися. Він навіть затрачує свідомість, коли треба вдягати довгі підштанці, а коли короткі, й яку краватку брати до якого жакета!

Звичайно — краще є сказати водієві, що гайвея є слизька, ніж вимагати від нього, щоб він обережно їхав. Остерігати спокійно перед чимсь — це одна справа, а категорично домагатися чогось у підвищеному кресендо — це зовсім інша пара кальошів. Сократ твердив, що він ніколи не наставляв, щоб його слухали, і не змушував нікого робити так, як він вимагав. Він тільки, як акушерка, помагав другим народити їхні власні ідеї. Навіть кінь не схоче постійно бути ведений за вуздечку, і людина не хоче постійно бути веденою, як кінь, за вуздечку, чиеюсь волею і чиймись вимогами.

В творі „Назад до Метузеля“ (Метузель, згідно з Біблією, жив 969 літ!) Бернард Шов вкладає в уста Адама такі слова: „Ти не по-

ний комір і ливочку, ніжно і тепло погладила собачку по кучерявій голівці, сама вдягнулася тепло для довшого проходу і сказала:

— Ідемо Азю, ідемо на прохід разом. Сьогодні випав чудовий різдвяний сніг...

винна так дуже піклуватися мною, Ево! Ти завжди слідиш за мною. Я ніколи не можу бути сам. Ти вічно хочеш знати, що я роблю. Це тяжить. Ти повинна старатися мати якусь власну, незалежну екзистенцію!“

Ева: „Я мушу думати про тебе, Адаме, бо ти є лінивий, ти є брудний, ти себе занедбуєш, ти завжди мрієш. Ти б їв погану страву і став обридливим, коли я не слідувала за тобою і не займалася тобою!“

Коли застановитися — то відношення Еви до Адама дійсно було трохи патологічного характеру. Бо ж жінка мусить мати якийсь побічний світ, щоб у ньому існувати, крім того, що є зв'язаний з її чоловіком і родиною. Коли жінка замкне перед світом довкола неї за собою фіртку, коли попадуть усі мости, які провадять до світу назовні, а всі амбіції, надії, бажання перенесе виключно на чоловіка і дітей, тоді вона стає, з одної сторони, слугою та невільницею, а з другої — жахливим деспотом. Вона дуже багато робить для кожного члена родини, вона тягне, як віл, усі справи і проблеми, але вона, звичайно доходить до того душевного стану, що їй здається — ніхто не сміє без її апробати зробити найменшого кроку в житті! Їй не вільно нічого відмовити, бо вона зараз випомінає, що вона посвятилася і не має за те вдячності. Замість улескувати родині життя, вона стає деспотом, мучеником, тягарем.

Коли зближається День Тата — сотні шпенок, краваток, хустинок, сорочок переходить із полиць крамниць до шухляд батьків. І власних, і хресних, і мабуть дідунів. І так і там, у тих шухлядах, залишаються. Бо ж ті шпинки, краватки, хустинки, сорочки — є майже єдиними подарунками, які чоловічому роду попадаються.

А варто б подумати про подарунки, які не коштують багато грошей, а приносять до хати велике багатство, яке словами годі описати чи зміряти. Наприклад, змінити свою тактику і зробити батька головою родини. Віддати

батькові його повагу, авторитет, сенс потрібності і перманентний респект. А головне — звільнити батька від почуття, що над ним тримається батіг. Жінка не може функціонувати, як справжня жінка, коли її чоловік є позбавлений своєї ролі, як мужчина. Підкупувати авторитет чоловіка — це приносити велику шкоду цілій родинній установі.

ДИТЯЧА СЛОВЕСНІСТЬ

ЛІТО — АНІ П'ЯТЬ ЛІТ

Дивлячись на картину, на якій билися два фазани:

— Якби я була на тім образку, то я зловила б цього когута за хвіст.

— Я вже змучилася бути чемною!

— Тату, ти обіцяв це — слухай сам себе!

— Тето Надю, чому ти чистиш хату? Чи ти хочеш нас запросити?

— Мамо, чи ти будеш добра бабця для моїх дітей? Чи будеш купувати їм багато гарних речей?

СІЧЕНЬ — АНІ П'ЯТЬ І ПІВ РОКУ

— Тату, дістанеш шоколядку (Аня знає, що тато любить солодке), як дозволиш мені не їсти гречаної каші!

ПРИ ВЕЧЕРІ, СЛУХАЮЧИ БАЙКИ ПРО „ПОПЕЛЮШКУ“:

— Що це значить „скромна“?..

— Це така дівчинка, що не хоче багато — відповідає тато.

— То я є скромна, бо не хочу багато їсти.

НАЙКРАЩИМ ПОДАРУНКОМ ДЛЯ НАШОЇ ДИТИНИ

будуть

дитячі книжечки:

СНІЖИНКИ 75 ц.

СНІГОВА БАБА 50 ц.

ЗОЛОТЕ ПАВУТИННЯ 50 ц.

СРІБНА ЗІРКА 50 ц.

ОСІННЄ ЛИСТЯ 50 ц.

під редакцією Марії Юркевич

Замовляти в Централі СУА

Що може бути солодше за те, коли любить і прагне до тебе добра душа?

3 афоризмів Гр. Сковороди

КНИЖКА ШУКАЄ МАЛОГО ЧИТАЧА, ЧИ НАВПАКИ?

(Думки із доповіді при відкритті виставки видань для дітей ОРСУА в Нью Йорку у жовтні 1972, скорочено)

У виданні „Пригоди української книжки“ Ганна Черинь, поетка й письменниця, співробітниця „Велески“, редакторка сторінки „Нашим малятам“ у „Нашому Житті“ і інших жіночих періодиків, бібліотекарка й мистецький розповідач розказує, як книжка помандрувала в світ, як заходила до різних дітей, як їй відмовляли гостинності різними вимівками-браком часу, то переобтяженням наукою, то огляданням телевізії, то незнанням української мови. Врешті книжка потрапила до хати, в якій панувала сприятлива читачька атмосфера. Діти й уся родина прийняли книжку з відкритими раменами...

Авторка під плащиком вигадки у віршованій формі схопила майже всю сьогоднішню проблематику української книжки для дітей. Я переповів телеграфічним стилем зміст цієї книжки бо хочу на підставі дитячих видань кинути кілька думок, що стосуються проблематики української книжки для дітей та подбаю вказати практичні способи розв'язати її.

Проблема книжки взагалі й дитячої зокрема існує не тільки в нас. Це всесвітня проблема. Наше суспільство, хоч і мікроскопійне, все ж таки є частиною вселюдського суспільства й має ті самі проблеми, що й інші народи. Ці проблеми з уваги на специфічні умови еміграції навіть більше гострі й трудніші до розв'язки, бо мале, відірване від материка, розпоршене по світі й оточене іншонаціональним елементом, без людських ресурсів і матеріальних засобів, здане виключно на власні сили суспільство, має куди більші труднощі розв'язки цих проблем, ніж державні народи.

Криза книжки існує в усьому світі у всіх ділянках, зв'язаних з друкованим словом — тобто існує криза авторів, редакторів видань, видавців, читачів, покупців, циркуляційного апарату — передплат, кольпортажу, книгарень. Кожного року „Нью Йорк Таймс“ видає

критичний опляд видань для дітей англійською мовою на терені ЗСА. В одному з таких оглядів рецензент ствердив, що на сотні видань він зміг вибрати тільки який десяток книжок, що їх з чистою совістю міг би рекомендувати малим читачам. І це в суспільстві, що на раховує близько 200 міль. населення, найбагатше й найпотужніше в світі з тисячами учбових закладів, бібліотек, музеїв, велетенськими людськими ресурсами, з яких повинно вийти багато талановитих письменників для дітей.

Коли глянемо на інші суспільства в світі, бачимо подібне явище. Ні гекіяльних творів для дітей, ні навіть шедеврів сьогодні не подибуємо. Що найвище кілька десятків доброго рівня видань. Решта — пересіч. Таких прізвищ, як Андерсен, Амічіс, Лягерлеф, Грімм, Гофман сьогодні не подибуємо. Таксамо висохло джерело казок — народня фольклорна творчість, перевелися бабусі — розповідачки. Отже безсумнівну криза існує.

Що ж тоді говорити про нас? Вона в нас є і то дуже пекуча.

Однаке це не значить, щоб ми опустили руки, чи в безнадії в відчаї вдарили у жалобний дзвін. Навпаки — нам треба стати віч-навіч з проблемою, з'ясувати собі її, розглянути всі „за“ й „проти“ й не тільки придумати засоби, але реалізувати її розв'язку.

З уваги на специфічні життєві умови мікроскопійного, чи міньютурного суспільства, яким ми є, проблема дитячої книжки мусить бути не лише турботою чинників безпосередньо з нею зв'язаних, але й усього громадянства. Тільки спільні зусилля всіх прошарків і секторів організованого громадянського життя й одиниць можуть дати позитивні наслідки.

У нас можна заобсервувати одне інтересне, але й надзвичайно загрозливе явище і то не тільки в книжковому секторі, але в усіх ділянках національно-громадянського

життя. Це короткозорість, безплекність і самозакоханість громадських діячів старшого покоління й старшого віку. Вони діють і працюють так, наче б від них починалося і тільки завдяки їм проходило все наше організоване життя і наче б то не потрібно націлення на майбутнє, так будьто би вони були вічні й не підлягали біологічним законам всіх живих організмів.

Друге небезпечне явище: ми назвали б необачним такого архітектора й будівничого, що поставив би штуркарні стіни й вивершив би їх золотим дахом, але занедбав би покласти під свою монументальну будову тверді, тривкі підвалини. Тому й розбудова нашого нац. гром., культ., наукового життя, будова церков, домів, ставлення пам'ятників, креування університетських катедр не матимуть ніякого значення, коли не заповнимо їх живим змістом, живучими ідеями, живими людьми, коли не подбаємо про надійних спадкоємців. Тому нашу працю треба зачати від осков, від коліски, від наших найменших. Вони — майбутнє народу, переємники наших надбань, без них за одне покоління наше життя, як національної спільноти перестане існувати.

Я не хочу цим сказати, що книжка для дітей, це єдиний засіб виховати молоде покоління. Але хочу підкреслити, що це один із засобів і то дуже важливий. Взагалі немає ні однієї абсолютної системи, ані методи виховання, яка могла б сама по собі діяти успішно. Панацеї виховання немає. Це складний процес. Тільки цілеспрямованим, зосередженим зусиллям усіх національно-громадських ресурсів наставлених на одну ціль — молоде покоління, можна добитися успіху. Мусять діяти у цьому процесі передусім батьківський дім, церква, школа, організації молоді та всякі інші організовані громадські чинники включно з сірими громадянами, навіть такими що не мають

дітей. Все те створює відповідну виховну, читацьку атмосферу.

Книжка, чи журнал для дитини, це спільне зусилля автора, редактора, ілюстратора, видавця, як їх творців. Але друковане слово потребує й споживача-покупця, читача, передплатника, книгаря, кольпортера, критика, рецензента, учителя-інтерпретатора лектури дітям. Малий читач потребує заохоти, дискретного наштовху з боку батьків, учителів, виховників. Далі треба широкого заплія — моральної підтримки усього громадянства, щоб витворити відповідний читацький клімат.

Нажаль, друковане слово не знаходить цієї коєчної підтримки, навпаки натрапляє на труднощі збоку цих чинників, а навіть на їх протидію. Батьки не заохочують дітей читати, відмовляються купити книжку, чи передплатити журнал, а то й явно відмовляють дітей від читання, мовляв, навіщо „завертати дитині голову українськими книжками“.

Можемо спостерегти, що різні наші установи й організації, які жертовно працюють над вихованням наших дітей втрачають з ока один переважливий компонент успішного виховання — співдію й взаємодоповнення різних чинників, що беруть участь у процесі виховання. Замість шукати співзвучних елементів, які змагають до тієї самої цілі й координувати планоно своі зусилля, кожна з тих установ діє самостійно, відірвано одна від одної, конкурує одна одну, кожна „шкребе свою власну ріпку“. Наші вчителі й виховники у своїй практиці забувають на вічну й незмінну дидактичну аксіому, що вчимося не для школи, але для життя. Вони обмежують процес навчання й виховання до стандартних лекційних одиниць, замикаються у кімнатно-клясовому навчанні, не шукають контакту з життям, як допоміжним засобом в навчанні. Таке навчання анемічне, бездушне, нецікаве, бо не вистарчить начиняти голови дітям формулами, дефініціями й вербалістикою, чи крилатими фразами — треба використовувати для дидактично-методичних цілей такі нагоди, як ось виставки книжки, авторські вечорі дитячих письменників,

відзначення їх роковин, громадне, організоване відвідування таких імпрез під проводом учителів. Тимчасом участь дітей на таких імпрезах обмежується до виконавців програми, а поміж слухачами дітей не побачите. Не шкодило б відвідувати дитячих письменників, відбути з ними гутірку, познайомити дітей з процесом праці автора, з ходом праці над постановням книжки, журналу, відвідати в-во, друкарню. Для ілюстрації скажу, що в звіті з крайової конференції учителів і керівників шкіл українознавства, що відбулася останньо не згадано ні словом про використання в навчанні дитячої книжки, чи журналу. На святкуванні 50-ліття Р. Завадовича хоч відбулося в залі пластового дому не було ні шкільних дітей, ні пластової чи сумівської молоді. І так багато нагод проходять мимо, невикористані виховно, ні дидактично.

Далі треба подбати, щоб дитина купувала книжку, передплачувала дитячий журнал, мала свою бібліотеку. Треба закладати приватні, шкільні бібліотеки, як також бібліотеки при організаціях молоді, гавчити дітей послуговуватися лектурою при опрацюванні домашніх завдань, навчити її правильно читати й розуміти книжку, критично її оцінювати, висловлювати свою думку про прочитане. Це знаменито можуть робити гуртки книголюбів. Такий підхід допоможе накладам книжок швидко розійтися, піднести тираж журналів, створити й пожвавити рух на книжковому ринку й дати матеріальну базу до нових видань.

Бо книжка потребує не тільки моральної підтримки, але й матеріальної допомоги. Книжка це живий організм. Вона, як людина, має подвійну природу — духову, це ідея, задум, провідна думка твору, сюжет, тема, мотиви, акція персонаж, зміст, мова. Але вона має й фізичну природу. Книжка, це свого роду товар, який треба продати споживачеві, щоб книжка сповнила свою місію й щоб матеріалізувалася для уможливлення видавничого діла.

ВІДНОВІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ!

3 листів до Редакції

ЩЕ ПРО ФЕМІНІЗМ

Дорога Пані Редактор!

Лист „бабусі“ зацікавив мене до тієї міри, що я простудіювала статтю д-р М. Богачевської-Хом'як. А що Ви, Пані Редактор, так щиро запрошуєте до дискусії, то я відважуюся висловити свої скромні міркування. В першій мірі опанувало мене почуття заздрости (як нешляхетно!) до бабусиного ентузіазму і віри в успішність суспільної праці. Але в минулому був такий „дух часу“. Я з тих молодших. Майже цілий відтинок мого зрілого віку припав на воєнні та повоєнні часи. Всі здобутки організованої суспільної праці моїх батьків були зруйновані на моїх очах. Чужина не може мені дати того ентузіазму, що в „бабусі“. Тим більш реально дивиться напевно на нашу дійсність д-р Марта Богачевська, людина, думаю, зовсім молода. Виростала й дозрівала в країні, в якій нема сантйменту, де час — це гроші, де тверда й сувора конкуренція вимагають великих зусиль від того, хто хоче щось досягнути, де перша величина вартости — це поодинока людина, її сила духа, інтелекту, волі. В такому розсіянні, в якому живе тепер наша суспільність, мусять творитися поодинокі, сильні індивідуальності.

Такі вимоги ставить д-р Богачевська до своїх земляків, а може й навіть більші, бо перед нами ще далекий і довгий шлях змагань до нашої остаточної мети. Чи ж дивно, що вона апелює до сумління своїх найближчих: українських жінок. Думаю, що їй не залежить на фірмовому знаку „фемінізму“, але на конкретному змісті, на градації вартостей, яку прийме українка на чужині. Бо ж бачимо, що не все діється добре в „данськїм царстві“. В космічну добу ми завертаємо до метод XIX віку і пропонуємо читальні „Просвіти“ для наших жінок (див. „Наше Життя“ за грудень 1972 „За правильне і масове навчання української мови“).

Коли найновіші досліді педагогії пропонують самостійне навчання дітям у перших роках народної школи, ми хочемо розкинути по американських метрополіях жінок збирати на години читання по-українськи! Ким обсадимо СФУЖО?!

Я знаю, що є багато молодих, ідейних та освічених жінок, але ж далеко

Що зитати?

Марта Тарнавська: Українська національна революція в поезії, 1917—1967. Бібліографія. В-во „Славути“. 1969. Ст. 8.

Роковини нашої національної революції спонукали авторку опрацювати цю бібліографію. Спершу це мав бути помічний довідник для організаторів імпрез. А потім це стало показником для дослідників, чи як сказано у вступному слові — першою спробою „охопити поетичні твори, що їх темою є події та люди Української Національної Революції 1917—1922 рр.“ Вражає незначна кількість жінок-поеток, що виявили себе в цій творчості, бо крім Уляни Кравченко і Лесі Храпливої іншого прізвища немає. Цікаве зауважити, що найбільш проявили себе в тому поети Олександр Олесь і Спиридон Черкасенко.

Д-р Михайло Марунчак: Українці в Румунії, Чехо-Словаччині, Польщі, Югославії. Вінніпег, 1949. Бібліотека. Ст. 64.

Ситуація українців у країнах т. зв. народніх демократій нас завжди живо цікавила. Маємо з ними можливість більшого контакту, як із широкими кругами на рідних землях. Тому інформації, зібрані в цій книжечці, подадуть нам точні дані про ці окраїни нашої етнографічної території. Автор сам побував серед наших земляків і тому дані, опубліковані недавно, все ще актуальні.

Кожен розділ подає передісторію, характеристику теперішніх

більше є ляльок, які бачать ціль свого життя в мерехтінні strojів та пустих розваг. А на це ми собі не можемо дозволити! Бо в них немає часу ані сили на читання, не говорячи вже про суспільну працю. Але й у суспільній праці не все зміст відповідає нашим великим потребам.

Маю враження, що п-ні Марта не має наміру будувати нові феміністичні твердині, а ломить копії за якість обсади тих, які вже є, за раціональне використання людського матеріалу й часу та за викресання „вогню святого“ в тих, що дрімають, а то й сплять.

З правдивою пошаною,
Кандидатка на „бабусю“

умовин, і в більшості країн опис культурної праці і церковного життя. Замітне є — окреслення, що його дає автор тим нашим поселенням. Українці у Румунії є — „великою невідомою“, у ЧСР вони на „загубленій землі“, у Польщі це — „трагічна драма окраїних земель“. Українці у Югославії це — „найстарша українська еміграція“. Треба сказати, що ці гасла підібрані дуже влучно. Л.Б.

Наші градуантки

До перегляду всіх градуанток, що закінчили свої студії в 1972 р., додаємо тепер кілька, що наспіли спізнено або такі, що ми могли винотувати із загальної преси. Вітаємо їх із цим успіхом.

Валентина Ширай, покінчила студії історії в Савтерн Коннектикет Стейтовому Каледжі в Нью Гейвені із ступнем В. А., а в 1971 р. осягнула диплом магістра бібліотекарства в Стейтовому Університеті Нью Йорку. Була й є активна в Пласті на різних постах, займаючи також становище кошової станиці Нью Гейвену. Тепер є заступницею станичного і членом куреня „Перші стежі“. Бере теж участь в українському спортовому житті, як голова жіночої ланки відбиванки в УАСТ „Довбуш“. Є членом 108 Відділу СУА в Нью Гейвені. Тепер працює в Єйльській бібліотеці.

Рада Гринчук, студії психології в університеті Лойолі в Шикаго, де в 1969 р. одержала ступінь бакалавра. Свої юнацькі роки провела в рядах СУМА. Для вивчення німецької мови перебула якийсь час у Німеччині. В 1972 р. покінчила студії педагогії в тому ж університеті із ступнем магістра. На заклик німецького уряду зголосилась на викладача англійської мови в Німеччині, де тепер працює як учителька.

Ірина Матейко, студії в Менор Джуніор Каледжі в Дженкінтавні, потім студії біології у Гвіннед Мерсі Каледжі і Фарлей Дікінсон Університеті із ступнем В. S. Отримала стипендію того ж університету для продовження студій. Свої юнацькі роки провела в СУМА в Джерві Ситі. Ірина Матейко одружена з Миколою Матейком і мати трьох дітей.

Анна Хомин, студії хемії в Дрексель Інституті у Філядельфії із ступнем В. S. Була членом Управи Ліги Укр. Катол. Молоді при Катедрі, а те-

пер є секретаркою 32 Відділу УНСоюзу. Продовжує студії в Паседіні, Каліфорнія.

Дарія Боднарчук, студії історії в Стейтовому Каледжі в Бракпорті, Н.Й. із ступнем В. А. Належить до Пласту. Гарно розмальовує кераміку, писанки й вишиває. Є дочкою членки СУА в Ютіці.

Марія Ольга Дуб, студії медсестри в Ютицькій Стейтовій Школі з відзначенням найкращої психіатричної медсестри. Працює медсестрою в Ютицьким Стейтовім Шпиталі.

Ірина Казанівська, студії німецької і російської мов в Університеті в Бофало із ступнем В. А.

У ч. 7 Н. Ж. за вересень м. р. подали ми список градуанток з Округи Дітройт та не напивали, що його зладила п-ні Анна Задойна, за що ми їй щиро вдячні. Просимо вибачити переочення.

З ВИКЛАДОВОЇ ЗАЛІ

Заходом Окр. Ради СУА у Філядельфії відбулася 19 листопада 1972 року в приміщенні СУА доповідь д-ра Б. Цимбалістого „Підо впливом двох культур“ (Становище української молоді в Америці). Прелегент дуже цікаво схарактеризував американську й українську культуру. Культура американська розвинулася підо впливом прагматизму і має матеріалістичну та практичну закраску, при тому вона урбаністична. Українська — є духовна, по суті хліборобська. Українців характеризує любов до природи й краси. Молодь, що зростає в Америці, повинна присвоювати собі позитивні первні американської культури, не занедбуючи рівночасно рідної традиції і замилювання до краси.

На рефераті було багато молоді, хоч того дня погода не дописувала, а в місті відбувалися численні імпрези.
М. С.

ПОДЯКА

Щиру подяку складаємо нашому парохові о. Любомирові Мудрому за дозвіл на збірку під церквою, яку ми щороку переводимо на користь Фонду „Мати й Дитина“ при Централі СУА. Всім жертводавцям, що причинилися до збірки рівнож сердечно дякуємо. Ми зібрали 100.05 дол. Нехай Господь Бог сторицею винагородить їм те!

35 Відділ СУА в Озон Парку, Н.Й.

Вісті з Централі

Вітаємо першого тисячника!

У нашій кампанії за Запасовий Фонд Нашого Життя — перед веде 64 Відділ США в Нью Йорку. Він подав приклад більшої пожертви, складаючи 500 дол. у квітні 1972 р. Цей крок заохотив інші Відділи до того.

Тепер 64 Відділ США заокруглив свій вклад до Запасного Фонду Н. Ж. до 1,000 доларів. Вітаємо цього першого тисячника між Відділами США!

ЕКЗЕКУТИВА США

ВКАЗІВКА ВИХОВНИМ РЕФЕРЕНТКАМ

Час посту, час ранньої весни належить використати для організування Дитячої Світлички у вашій Окрузі чи місцевості на наступний шкільний рік. При допомозі Отців Парохів зладити список дітей дошкільного віку. Написати до батьків дітей, що є можливості відкрити Світличку. Переговорити в тій справі з батьками, зав'язуючи Батьківський Комітет. Знайти приміщення. Підібрати учительку. Перевести вписи дітей, як також подбати, щоб кожна дитина перейшла лікарські оглядини. Дуже багато є справ, пов'язаних із заложенням Світлички, а вже тільки сонце пригріє — всі спішать поза місто і немає часу на полагодження тих справ. Усе належить задалегідь полагодити, щоб бути готовим відкрити світличку зараз у весні.

Олена Климишин
вих. референтка Гол. Управи

Новинки з Централі

На заг. зборах ЗУАДКомітету, що відбулися 28 травня 1972 р. наше представництво у проводі цієї установи не було поставлене згідно з нашим бажанням. Щойно на засіданні Управи ЗУАД Комітету 21 жовтня 1972 р. це узгоджено. До Екзекутиви ЗУАД Комітету увійшла д-р Теодосія Савицька, наша референтка сусп. опіки, як містоголова, а в Раді ЗУАДКомітету залишилась п-і Лідія Бурачинська.

Наша дотеперішня представниця в Екзекутиві п-і Катерина Пелешок була обрана почесним членом ЗУАДКомітету за її заслуги в розбудові цієї установи.

ОГОЛОШЕННЯ

Просимо членок США-Філадельфія допомогти в канцелярській праці Централі США в справах зв'язаних з стипендією акцією, яку провадить Суспільна Референтура. Телефонічні або письмові зголошення приймає канцелярія Централі США.

ПОДЯКА

Цією дорогою бажаємо зложити нашу щирю подяку Окружній Раді США в Нью Йорку на руки п-ні голови Олександри Кіршак за організаційну підготовку Конференції голов Окружних Рад США, що відбулася в днях 9 і 10 грудня 1972 р.

Управа Окружної Ради її Відділи в Нью Йорку не тільки що дуже щиро і гостинно приймали ці два дні учасниць Конференції, але й покрили всі видатки в сумі 148 дол., пов'язані з проведенням Конференції.

Ми високо оцінюємо цю Вашу охоту допомогти своїй Централі в її праці й просимо прийняти за це вислови нашого признання.

ЕКЗЕКУТИВА США

НАШІ ПОБАЖАННЯ

Управа і членки 20 Відділу США складають сердечні побажання п-ні Мирославі Прокопович, секретарці Відділу, з нагоди вінчання її сина Бориса з п-ною Христею Прончак, а молодій парі бажають усього добра на новій життєвій дорозі. З тієї нагоди складаємо 10 дол. на пресовий фонд нашого журналу.

20 Відділ США ім. Олени Теліги
у Філадельфії

УКРАЇНЦІ ЗСА — УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТОВІ

Стипендія акція для нашої молоді в Бразилії, що її започаткував Союз Українок Америки, розгортається щораз ширше. Окрім 10 стипендісток, що її охопили своєю опікою Відділи США, маємо ряд стипендій, що їх уфундували жертвенні наші громадяни.

Стипендістками Відділів США є — Олена Бардаль і Надія Музика, студентки історії, Тереса Крива, студентка дентистики, Тереса Шишук, Марія Магдаліна Лозова, Розалія Мешко, Тереса Дорош, гімназистки Катря Хом'як, студентка вчительської семінарії, Доротейка Галицька, учениця поч. школи. Закінчила факультет дом. господарства Юлія Слобода й її стипендія припаде іншій учениці. Окр. Рада США Півн. Нью Йорку створила дві стипендії у пам'ять своєї голови бл. п. Марії Когутяк. Вони припали Вірі Бурко, студентці історії і Калині Корчагин, гімназистці. Заходами 33 Відділу США дві членки уфундували стипендії, що припали ученицям Парані Шишук і Агнеті Михалчишин.

З-поміж громадян створили стипендії — д-р Богдан і Марта Цимбалісті, Григорій і Анеля Бартоші, д-р Юрій Савицький, Неля Кліш, Ксеня Антипів. У найновішому часі уфундували стипендію д-р Олександра Школьник з Акрону і д-р Данило і Ростислава Богачевські з Нью Йорку.

Одноразові пожертви на цю акцію зложили — інж. Ілля Журжа, Філадельфія 100 дол., Пластова Станиця, Трентон 100 дол., Христина і Мирослав Лисобеї 25 дол., Укр. Лік. Т-во, Відділ Іллиной 25 дол., Семен Заброцький, Кю Гарденс 5 дол., Стефанія Бедрій, Ньюарк 5 дол., Д. Стопкий, Оттава 5 дол.

Чекаємо дальших зголошень.

ЕКЗЕКУТИВА США

СПРОСТУВАННЯ

На стор. 13 числа Н. Ж. за січень 1973 р., у розділі: „Українці ЗСА — українському студентові“ замість: „Окрім того наспіло зголошення Ганни Савицької“, має бути: „Аніси Гандзі Савицької“.

На стор. 13 числа Н. Ж. за грудень 1972 р., у розділі „Українці ЗСА — українському студентові“ замість — „Родина Гладких у Бронксі“ повинно бути: „Марія й інж. Орест Гладкий зголосили одну стипендію до Стип. Фонду ім. Марії Когутяк“.

ХРОНІКА ОКРУГ

Округа Дітройт

ОКРУЖНА РАДА СУА В ДІТРОЙТІ

об'єднує 14 Відділів з Дітройту, Анн-Арбор, Флінт, Ленсінг і Воррен. Головою Окружної Ради є п-ні Ярослава Сена.

Голова Окр. Ради, містоголови та культ.-освітня референтка були в тісному зв'язку з Відділами, часто їх відвідували й допомагали рефератами. Округа брала участь у громадських нарадах і святах Дітройту, наприклад, у бенкеті в честь п-ні Марусі Бек і в ювілейних святкуваннях 70-ліття Едварда Козака-Ека.

З ініціативи культ.-освітньої референтки п-ні О. Витвицької і голови 96 молодечого Відділу п-ні Віри Андрушків відбулася велика демонстрація цілого Дітройту проти переслідування й арештування інтелектуалів на Україні, в обороні яких вислано кілька тисяч петицій до Вашингтону.

Референтка зв'язків п-ні Анастасія Вокер приготувала показ писання писанок, який повторено 21 разів по американських публичних школах, церквах, а останній теж в Арт-Інституті в Кренбруку. В травні м. р. на нарадах етнічних груп вибрано п-ні Вокер секретаркою. Теж у травні мав свої наради Комітет Програмування для Шкільництва, до екзакутиви якого ввійшла п-ні Олена Лісківська. Для професійної торговельної жіночої організації в Понтіяку влаштовано різдвяний стіл, прикрашений мистецькими експонатами з традиційною різдвяною вечерею. Подібний різдвяний стіл приготував у Дітройті з рамени Окр. Ради 96 Відділ СУА для християнсько-жидівської організації. Слово про різдвяні звичаї виголосила п-ні Квітка Григорчук. Завдяки референтурі зв'язків Союзянки мали можливість продавати різдвяне печиво й інші експонати в „Шапінг Сентрі“, а брали в цьому участь Відділи 37, 76, 80 і 81.

В Окрузі є два садочки — на сході під патронатом 76 Відділу — провадить п-ні Мирослава Бараник, а на заході опікується садочком 81 Відділ, де вчить п-ні Тетяна Назаренко.

У вересні зорганізувала Окр. Рада „Тижень Союзянки“, якого ціллю

було приєднання членок до СУА і передплатниць „Нашого Життя“. Виставка і перегляд праці Відділів відбулися в Українськiм Осередку 30 вересня 1972 р. П-ні Сена короткою промовою відкрила вечір, з'ясовуючи ціль праці Союзянки. Відбувся панель на тему „Чому я належу до СУА?“. Модераторкою була п-ні Рома Дигдало, а участь узяли пп. Катерина Хом'як, Одарка Витвицька, Мирослава Бараник, Рома Когут, Христина Пе-

П-ні Ярослава Сена,
голова Окр. Ради СУА в Дітройті
Mrs. Yaroslava Sena President of
UNWLA Regional Council in Detroit

рел, Оля Гречка й Анна Войтович. Панель був добре обдуманий, актуальний і корисний. На залі кожний Відділ мав свій стіл з експонатами — працями Союзянок. Окремі експонати мали: виховна і культ.-освітня референтки. Рівночасно мисткиня п-ні Оля Остап'як, членка 63 Відділу, приготувала виставку своїх картин. П-ні Олена Лісківська перевела мистецьку програму. На закінчення була товариська зустріч громадянства із Союзянками при чаю, під час якої відбулася розгра лотерії на старечий дім.

Цього ж дня, в годинах 10—12 перед полуднем, організаційна референтура мала „Вишкіл проводу“, де доповідь виголосила референтка п-ні Лідія Колодчин і членка 80, англomовного, Відділу п-ні О. Сакс. Продовження вишколу має відбутися в січні на тему, дуже потрібну членству, про „парламентарне ведення сходин“. Під час „Тижня Союзянки“ відбулися теж дві успішні сесії виховної референтури, з яких одну, на сході, організувала п-ні Христина Пе-

рел, а на заході п-і Тетяна Назаренко.

У серпні м. р. Окружна Рада брала участь у міжнародньому фестивалі в Дітройті. П-ні Рома Когут приготувала кіоск із культурно-мистецькими експонатами, які викликали зацікавлення чужинецької публіки. На фестивалі був теж кіоск суспільної опіки з українськими стравами й печивом. Фестиваль пройшов із моральним і матеріальним успіхом, чого доказом було запрошення п-ні Вокер на телевізійну програму, а яким посадник міста вирізняв з-поміж різних етнічних груп саме українців.

Окружна Рада СУА вислала стипендію на курс українознавства до Мінхену.
Ст. Гайда, секретарка

5 ВІДДІЛ СУА ім. Княгині Ольги В ГЕМТРЕМКУ, МІШ.

нараховує 56 членок. У звітovому році відбулися два засідання Управи й шість ширших сходин. Відділ співпрацює тісно з Окр. Радою СУА, до Управи якої входять три членки. Відділ бере активну участь у житті місцевої української громади, є членом УККА і ЗУАДКомітету.

На ширших сходинах Відділу відчитано доповідь про Григорія Сковороду, про різдвяні звичаї на Гуцульщині та про великодні звичаї. З нагоди Різдва свих членки Відділу заколядували 500 дол. З тієї суми призначено 400 дол. на Дім для старших людей, фонд якого існує при ОР СУА.

Влаштовано низку доходових імпрез, а саме в січні відбуто Щедрий Вечір, у лютому „бінго“, на весні спільне Свячене, влітку пікнік, восени „бінго“ та виграш ручних робіт, виконаних членками Відділу. Дохід у сумі 400 дол. призначено на українську середню школу при парохії в Гемтремку.

Відділ брав участь в імпрезах Окр. Ради СУА — в пікніку й у фестивалі під час „Тижня Союзянки“.

Пресова референтка подбала, щоб усі членки Відділу стали передплатниками „Нашого Життя“. Цим успіхом Відділ гордиться. Зате кампанія за приєднання нових членок не дала наслідків, бо рух членства виказав втрату через смерть двох осіб, а приєднання тільки одної.

Загальні Збори Відділу відбулися 10 грудня. Переобрано минулорічну Управу, яку очолює Павлина Будзол.

Павлина Будзол, голова

23 ВІДДІЛ СУА ім. Ольги Басараб У ДІТРОЙТІ

Організаційна діяльність Відділу проявилася в приналежності його вже 25 років до УККА та в співпраці з Окр. Радою СУА, як також у втримуванні добрих взаємин з місцевими громадськими й церковними організаціями. Сходини Відділу відбуваються вліті в шкільній аудиторії, а взимі в Народньому Домі.

Культурно-освітній реферат улаштував свято в честь Ольги Басараб і всіх героїнь, що боролися й віддали своє життя за кращу долю народу. З тієї нагоди о. Бохневич відслужив заупокійну Службу Богу з панахидою. Відбулася програма, в якій взяла участь президія Окр. Ради СУА. Доповідь мала А. Витвицька.

У березні відбулося „бінго“ і показ та продаж писанок. Імпреди пройшли з успіхом. Дня 16 квітня була відслужена Служба Божа за здоров'я членок Відділу й панахида за померлих. З тієї нагоди відбулися сходини з програмою і спільний обід. Дня 25 червня влаштовано пікнік, а 30 червня Відділ узяв активну участь у „Дні Союзянки“, приготувавши виставку. Під час спільних сходин з усіма Відділами на заході Дітройту 5 жовтня 1972 р. М. Ясінська подала історію 25-літнього існування й діяльності Відділу. В дні 8 жовтня Відділ взяв участь у відзначенні 40-літнього ювілею 26 Відділу. Осіннє „бінго“ відбулося 22 жовтня. В днях 4—6 листопада Відділ взяв участь у базарі парохії св. Івана Хрестителя.

Праця Відділу проходить у несприятливих умовах, бо більшість членок — це літні повдовілі жінки, яким тяжко приходити на збори й які живуть на скромних пенсіях.

Марія Ясінська

26 ВІДДІЛ СУА ім. Ольги Басараб У ГЕМТРЕМКУ, МІШ.

Це один із найбільших і найчисленніших Відділів у Дітройті. Відділ має домівку при церкві Непорочного Зачаття в Гемтремку й тісно співпрацює з парохією і церковними організаціями. До 3 грудня 1972 р. Відділ очолювала п-ні Катерина Кобаса. За звітний час Управа відбула три засідання, а Відділ мав шість ширших сходин, на яких прочитано доповіді й кореспонденцію з Централі. Після сходин відбулася товариська гутірка при каві й домашньому солодкому печиві. В 1972 діловому році Відділ улаштував

самостійно спільний Свят-Вечір, свято в честь Ольги Басараб, узяв участь у Дні Союзянки, zorganizував продаж печива, жертвував на Службу Богу за здоров'я членок і на панахиду за покійних, а найважливіше, влаштував ювілей 40-ліття свого існування з програмою й бенкетом.

Членки Відділу — це здебільша літні жінки і тому Відділ не може проявити великої діяльності.

Свят-Вечірня трапеза. — 7 січня 1973 р. в аудиторії парохіальної школи Непорочного Зачаття в Гемтремку відбулася Свят-Вечірня трапеза, яку щорічно влаштовує 26 Відділ СУА. Ціллю імпреди є плекати рідні тради-

Катерина Кобаса,
голова 26 Відділу СУА
Kataryna Kobasa,
President of Br. 26

ції і придбати фонди на допомогу для наших шкіл.

Голова Відділу п-ні Бориськевич привітала присутніх, а о. ігумен провів молитву, після якої присутні відспівали коляду „Бог Предвічний“. Програмою Свят-Вечора проводила почесна голова К. Хом'як. Шкільні діти відіграли сценку „В дорозі до Вифлеєму“, яку підготувала вчителька Ірина Тарнавська. Промовляли: о. Вернард Панчук і орг. референтка Централі Анастасія Вокер.

Святочний обід приготували господарські референтки пп. Дидик і Бортник при допомозі інших членок. Дохід із прийняття, коштів якого взяли на себе членки Відділу, призначено на потреби місцевих рідних шкіл.

Анна Стефанія Лужецька
секретарка 26 Відділу СУА

40-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ 26 ВІДДІЛУ СУА ім. Ольги Басараб у Гемтремку, Міш.

8 жовтня 1972 р. 26 Відділ відзначив 40-літній ювілей свого існування і праці. Імпреза відбулася в шкільній аудиторії. Сцена була прибрана ви-

шивками, посередині виднів напис із нагоди 40-ліття. Декорацією сцени зайнялася вчителька вищої школи п-ні Соня Печенюк. Столи в залі були прибрані квітами й барвінком, а на головному столі красувалися два ювілейні короваї.

Свято відкрила голова Відділу п-ні Катерина Кобаса привітанням Отців, Сестер, представників організацій, усіх колишніх голів Відділу й гостей. Програмою проводила почесна голова п-ні Катерина Хом'як. Вона подала коротку історію 26 Відділу, що був першим Відділом СУА на цьому терені. Після того представила членок-основниць, які сиділи за головним столом: першу голову Відділу Анну Стецько, що прибула на ювілей аж з Флориди, та членок-основниць Анастасію Дм'ян, Теклю Галенду й Юлію Кульчицьку.

У мистецько-розваговій частині ювілейної програми Маруся Паламарчук, донька членки Відділу, продекларувала вірш у „Сорокову річницю“, що його написала К. Хом'як. Група дітей парохіальної школи вивела українські народні танці під проводом Івонни Драгінди-Кульчицької. Христя Липецька, при фортепіановому супроводі Лесі Липецької, відспівала три пісні: „Елегію“ Майбороди, „Місяцю“ — арію з опери „Запорожець за Дунаєм“ і народню пісню „Гандзя“. Мелодеклямацію виконала Стефанія Лужецька під акомпаньямент проф. Ірини Решетилевич, яка відіграла також композицію М. Лисенка.

Довголітня радна міста Дітройту п-ні Маруся Бек у своїй доповіді обговорила завдання СУА і згадала про перший жіночий конгрес, який відбувся в Нью Йорку 1932 р., в якому вона взяла участь після своєї градації на правничому факультеті. Вона висловила також признання Відділові за його 40-літню працю.

Вичерпний огляд праці Відділу за 40 років дала секретарка п-ні Єлисавета Модич. Відділ включився в усі ділянки національно-громадського життя й допомагав його розвитку на терені Америки й на Рідних Землях. Зокрема велику фінансову допомогу приносив Відділ місцевій церкві й школам. Впродовж сорок років Відділ склав на народні цілі 83,000 доларів.

У другій частині святкування відбувся бенкет, який започаткував молитвою о. Вернард Панчук. Прийняття було приготоване бенкетовим комітетом під проводом пань Марії Дидів

і Людвінки Борискевич. Молоді дівчата в народніх одягах обслуговували гостей. Після обіду п-ні Хом'як представила всіх колишніх голів Відділу, а саме: Анну Стецько, Анну Сеньків, Варвару Шеремету, Михайлину Кулинич, Анну Ганиш, Марію Прокопович, Катерину Хом'як, Олену Климишин, Марію Бережанську, Марію Васько, Марію Будор, Марію Воскрес, Анну Бойко, Катерину Кобасу. Вона представила також усіх членок Відділу, що сиділи за окремим столом і мали почеплені квіти до одягів.

Організаційна референтка Централі і голова будови дому для старших віком людей Анастасія Вокер передала Відділові привіт від Головної Управи СУА та висловила йому признання за невтомну працю. Отець В. Панчук також із подивом говорив про працю й жертвенність Відділу на народні та церковні потреби. Від Окружної Ради СУА вітала Відділ Ярослава Сена. Вона передала ювілейну почесну грамоту від Головної Управи СУА.

Відчитано письмові привіти від Головної Управи Золотого Хреста за підписом голови Марії Квітковської та від виховної референтки Централі СУА Олени Климишин. Усні привіти зложили представниці Відділів СУА та місцевих організацій. — Секретар міської ради в Гемтремку Володимир Гаєвський прислав привітальну телеграму. Всі промовці висловили признання Відділові за працю й склали побажання успіху на майбутнє. Колишня голова Комітету „Мати й Дитина“ Теодосія Стельмах підкреслила, що 26 Відділ був єдиним із Відділів СУА на терені Дітройту, при якому заснувалася клітина Комітету „Мати й Дитина“, що принесла значну допомогу залищенцям в Європі.

Голова Відділу К. Кобаса склала подяку організаторам свята, виконавцям програми, промовцям і всім гостям за труд і участь у святі.

З нагоди ювілею зголосилося до Відділу п'ять нових членок, а п-ні Маруся Бек, організаторка цього Відділу, вписалася в його члени. Прихід з імпрези в сумі 500 дол. призначено на дім для старших віком, що його запланувала Окр. Рада СУА в Дітройті, а 20 дол. жертвовано на пресовий фонд Н. Ж.

Відспіванням гимну СУА і спільною молитвою закінчено ювілейне святкування 26 Відділу СУА.

Людвінка Борискевич
пресова референтка

38 ВІДДІЛ СУА — ЛЕНСІНГ, МИШ.

38 Відділ СУА заснований у 1951 р., коли то п-ні Олена Лотоцька завітала до нас під час своєї об'їздки. Небагато нас було тоді, бо лиш 12 членок. Але за ті роки ми проробили добру роботу. Жаль тільки, що нас не прибувало, а, навпаки, все менше ставало, бо деякі виїхали, а інших Всевишній покликав до себе. І так нас тепер залишилося 6 членок.

Ми вже й не відбуваємо ширших сходин, а сходимося тільки весною і восени при гарній погоді. Приємно нам зустрітися й пригадати давні часи. Ми вже й неспроможні оплатити всіх оплат до Централі. Але щороку в Різдвяному часі відбуваємо коляду і то телефоном. Заколядувавши так кількадесять доларів, призначаємо їх на якусь ціль і посилаємо до Централі.

Навіть листа вже трудно написати, бо очі не служать. Але просимо не забувати про нас і передати наш щирий привіт нашій почесній голові п-ні Олені Лотоцькій, яку так радо згадуємо.

Анна Наконечна, голова

56 ВІДДІЛ СУА

ім. Л. Старицької-Черняхівської

У Відділі є 23 членки. Управу перебрано з малими змінами. Традиційною вечерею з дванадцяти страв розпочали ми новий рік праці. Відзначили роковини Лесі Українки, а також В. Стефаніка. Врочисто відсвяткували День Матері. Участь у Міжнародному Фестивалі принесла нам задоволення моральне й матеріальне. На „День Союзянки“ гарно прибраним столом показали, що у Відділі зроблено. А були там — кераміка, вишивки, килими, образи, трикотарські вироби, торт, прибраний вишивкою і т. п. Все це робили руки Союзянок 56 Відділу. Щоб відзначити роковини нашого філософа, відбувся реферат про Г. Сковороду. Відділ дає стипендію дівчині в Європі, яка вивчає українську мову.

В грудні перебрано Управу і маємо запланований на 25 березня ц. р. „Вечір Розваги“. Хоч Відділ малий, то до праці все є охочі руки.

Пресова референтка

63 ВІДДІЛ СУА ім. Софії Русової

Нововибрана Управа, що її очолила на 1972 рік Оріся Лончина, розпочала свою діяльність „Профорою“, що відбулася 22 січня в пообідніх годинах. Настрій родинно-святковий. Гар-

но прибрані столи, запалені свічки, кутя. Взаємні привіти, побажання. Висвітлення Зеноном Томковим фільму з України про життя не тільки людей, але й звіряток та птиць, навіяло спогади про Рідну Землю. Підкреслила це у вступному привітанні голова Відділу Оріся Лончина, доповнила в доповіді „Думки під Різдво“ Олена Климишин. Крім членок — присутні о. д-р Інн. Лотоцький і о. Бер. Панчук та голова Окр. Ради Ярослава Сена. Відчитання Христіною Юзич нарису Уляни Любович „Боже деревце“ із збірки „Розкажу вам про Казахстан“ та співання колядок доповнили вечір. Відносно велике число присутніх виказало, що пані люблять зійтися неформально, а родинно пережити разом Свят-Вечір.

26 лютого Ширшими Сходинами вшановано пам'ять українських героїнь, з підкресленням останньої вістки про смерть мисткині Алли Горської. Сходини попередила Панахида в церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії за спокій душ Героїнь. У дуже вичерпній доповіді, відома діячка і письменниця Ірина Пеленська представила участь української жінки в жорстокому змагу поколінь за волю України від заранньої історії нашого народу. Довше зупинилась над участю укр. жіноцтва в останніх змаганнях нашого народу до волі.

Христіна Юзич прочитала „Доля“, а Рома Савчук „Крига на ріці“ Ліни Костенко.

11 березня відбулися сходини присвячені Тарасові Шевченкові. Програмою проводила культ.-освітня референтка О. Витвицька. Звернула увагу на те, що немає повного видання творів поета. Еміграція цього не сповнила, а советські видання тенденційні, неповні, зумисне перевертають факти, а то й зміст. Велич поета і значення його для України досі не досліджені як слід. Прелегентка прочитала уривки з есеїв Є. Мааланюка, що в прекрасній формі містять цікаві епізоди з життя поета, його почування і його змагання розбудити приспану й усіма забуту Україну. Далі зreferувала книжку „Ноще українське“ польського автора Є. Єнджевіча. Вірші Ліни Костенко в честь Тараса Шевченка декламували Христіна Юзич і Рома Савчук.

В місяці травні відбулися ширші сходини присвячені Уляні Кравченко. Доповідь про поетесу виголосила проф. Л. Боднарук, дещо з творів

Членки 63 Відділу СУА на Вишиваних Вечерницях
Members of Br. 63 at the Embroidery Ball

прочитала Христина Юзич. Присутніх 20 пань. Дехто знав поетесу особисто. Вона проживала в Перемишлі. Виростала поетеса в родині, де були літературні й музичні традиції.

Писала для себе і потреб громадського життя при різних святкових імпрезах. У жіночому русі стояла дуже близько до Кобринської. Була поетесою чуттів, але включувалась у реальне життя в громаді для служби Богу й Україні.

4 червня Відділ улаштував Пікнік на оселі „Діброва“. Як звичайно, так і цього року він пройшов при співпраці усіх пань, під проводом господарських референток. Прихід із пікніку покриває завжди всі наші зобов'язання, головню до Централі, на різні фонди тощо.

Наступною доходовою, але разом і гарною розваговою імпрезою, що її влаштовує Відділ уже довгими роками, є Вишивані Вечерниці, які відбулися того року 11 листопада. Від двох років цю імпрезу влаштовуємо спільно з 96 Відділом СУА.

Відділ брав участь у „Тижні Союзянки“, що його влаштовували Відділи під проводом Окружної Ради в Дітройті. В дні відкриття Тижня, 30 вересня, Відділ мав свій окремий стіл. Членки Відділу брали також участь у дискусійному вечорі на виховні теми, що відбувся в рамках „Тижня Союзянки“ в дні 2 жовтня.

Семінарі „Про родинне життя“ відбулися в днях 30 жовтня та 6, 13 і 20 листопада 1972 р., заходом виховної референтури 63 Відділу. Першу доповідь мала Віра Андрушків: „Родина — основна клітина нації“.

У другій доповіді „Святість родини“ о. д-р І. Лотоцький подав дефініцію подружжя, як контракту-умови, піднесеної Христом до гідности Тайни.

Д-р Мирослав Грушка у своїй доповіді „Родинне життя чи життя під одним дахом“, сильно підкреслив духовний зв'язок подругів.

Останньою доповіддю в циклі семінарів була доповідь мгр. Марії Квітковської „Родинні проблеми і їх наслідки в суспільному житті“. Коли в родині нема згоди, тоді в громаді нема спокою. Традиційне родинне життя переживає кризу. Але, на думку прелегентки, після всіх потрясень повинно знову прийти до оздоровлення.

В неділю, 17 грудня 1972 р., 63 Відділ СУА в Дітройті влаштував „Вечір Української Жіночої Преси“ з виставкою жіночої преси від 1931 року до теперішнього часу. Були заступлені часописи і журнали, що виходили на Україні, пересилані до „Нового Світу“, преса американська, канадійська, сучасна тут і „Радянська Жінка“, а також і сторінки в існуючих щоденниках чи тижневиках.

Пані Олена Климишин виголосила доповідь про історію жіночої преси,

закінчуючи її переліком сучасної преси жіночих організацій, які входять у склад СФУЖО.

На тому вечорі — реферуючи бюлетень СФУЖО „Українка в світі“ — містоголова СФУЖО мгр. Марія Квітковська привітала довголітню його редакторку, відому громадську діячку і письменницю, що живе тепер у Дітройті мгр. Ірину Пеленську. Про її письменницьку працю розказала проф. Леонтина Боднарук.

Редакторка „Нашого Життя“, що спеціально була запрошена на той вечір, зреферувала справи журналу, подаючи як тло праці загальну кризу преси. Фінансові труднощі „Нашого Життя“, колючість запасового фонду, зацікавлення молодих справами журналу та притягання їх до співпраці, це ті проблеми, що від їх поладження і налагодження залежить існування журналу. Відчитання авторкою Уляною Любович „Нарису про Музичний Інститут у Львові“ — привня, головню ті, що знали ті часи зі Львова, прийняли дуже тепло, нагороджуючи її заслужено оплесками.

Пресова референтка

76 ВІДДІЛ СУА ім. Наталі Кобринської, ВОРРЕН, МИШ.

Загальні Збори Відділу відбулись 9 грудня 1971 р. До Управи на дійсний 1972 рік увійшли: Оксана Оменцінська — голова, Гріпа Ляш — містоголова, Леся Бараник — секретарка, Марія Кальба — скарбничка.

У звітному часі відбулося 10 засідань Управи й 11 ширших сходин. Поруч поладжування організаційних справ на ширших сходинах, прослухано доповіді про Різдвяні й Вели-

Виставка жіночої преси в Дітройті
Women's Press Exhibit sponsored by Br. 63, Detroit

Відзначені грамотами на Вишиваних Вечерницях — зліва на право: пп. Роаалія Макогон, Аня Яцюк, Ярослава Яблонська, Ірина Іваницька, Стефа Федак, пан. Ярема Цісарук (грамота за вишивану краватку), Ірина Федорович, Ліля Білецька, Оксана Заревич, Ірина Марітчак.

Prize winning dresses at the Detroit Embroidery Ball

кодні звичаї в Україні та репортаж п-ні Хміль із поїздки на Рідні Землі.

Сходини 6 лютого були присвячені підготові до Загальних Зборів Окр. Ради СУА. 10 лютого п-ні Ярослава Сена перевела на ширших сходинах Відділу показ вишивання волічкою. В березні заходами Управи Відділу відбувся 3-тижневий курс писання писанок для дорослих і дітей під проводом пп. А. Вокер, С. Гулик і М. Онищук. Дня 2 квітня Відділ приготував кошики з Великодніми стравами для шости самотніх бабусь. 25 квітня Відділ помагав Марійській Дружині влаштувати великопісну трапезу. Доповідь п-ні Ольги Остап'як про модерне мистецтво відбулася 11 травня.

У програмі Дня Матері виступали діти Садочка при СУА у Воррен під проводом виховниць Миросі Бараник і Юлі Капітанець. Діти цього садочка завжди беруть участь в імпрезах Відділу, напр. під час Просфори, Свяченого, Дня Матері, у вишиваній забаві для дітей.

Дня 2 липня Відділ взяв участь у пікніку Окр. Ради СУА, допомагаючи джурами й приготуванням печива.

З нагоди Етнічного Фестивалю в днях 4 і 5 серпня членки Відділу зайнялися прибранням і устаткуванням українського станка та продажем у-

країнських національних страв і печива.

В „День Союзянки“ 30 вересня, що був імпрезою Окр. Ради СУА, Відділ займався прибранням стола, а окремі членки взяли участь у показі вишивок, кераміки й декоративних квітів. Показано також світлини, малюнки та самодіяльну працю дітей із Садочка.

На Осінньому Фестивалі в Інтернаціональному Інституті дня 7 жовтня Відділ дав показ вишивання хрестиками.

22 жовтня відбулася дитяча вишивана забава. Програма була проведена членками Відділу. Вони також подбали про оркестру й буфет на цю імпрезу.

Загальні Збори Відділу назначено на день 7 грудня 1972.

Ольга Савчук, пресова реф.

**81 ВІДДІЛ СУА
ім. Олени Степанів**

засновано 8 березня 1965 р. Першою головою була Ірина Лободоцька, а секретаркою Тамара Сисак.

В рр. 1966-67 головою була п-ні Олена Перецька, а секретаркою Тамара Сисак.

Роки 1968-69 проходять під головуванням п-ні Люби Тарновецької. Се-

кретарками були п-ні Марія Лазарчук, а відтак п-ні Меланія Білоскурська.

В 1970 р. головою була п-ні Надія Терлецька, секретаркою Меланія Білоскурська. Під час їхньої каденції йшла посиленна праця висилки пачок (44) жертвам землетрусу в Югославії, до Польщі та конверти в Україну. Відділ співпрацював у виставі „Княгиня Ольга“, що її влаштувала Окружна Рада СУА.

Від 1971 року до тепер головою є п-ні Олена Лісківська, містоголовою п-ні Олена Папіж, секретаркою п-ні Марія Білінська, а скарбничкою п-ні Ірина Чучман. Голова репрезентувала Відділ на XVI Конвенції СУА на Союзівці в травні 1971 р. Членки Відділу присвятили багато праці і часу для „Етнічного Фестивалю“. Голова п-ні О. Лісківська і культ.-освітня референтка п-ні Т. Назаренко із своїми дітьми репрезентували Відділ на Святі Лесі Українки в Клівленді. Відділ взяв участь у „Союзівих Вечерницях“.

Ширші сходини рішили опрацювати цикл доповідей, присвячених ролі жінки. Теми: „Світова жінка в світлі історії“, „Історично-національний розвиток жінки і її роля у світі“, „Світовий еманципаційний рух“, „Праця і привілеї жінки — праця і винагоро-

Пані, які одержали признання на Вишиваних Вечерницях — зліва на право: пп. Анна Мацілінська, Світлана Петруша, Маруся Ткачук, Анастасія Маяк, Оля Захарій, Маруся Мокієнко, Маріяна Бойчук.

Dresses that received Honorable Mention

да". Відчити опрацьовували: О. Перещька, М. Білоскурська, Н. Терлецька і М. Лазарчук. Після доповідей відбувалися живі й цікаві дискусії.

Відділ брав участь у „Дні Союзянки“, а в Дірборні відбувся „Спільний Вечір“ кількох західних Відділів (23, 7, 50, 58, 81). Присутні вислухали кілька цікавих рефератів і споминів із праці й осягів Відділів. Відчит Марії Лазарчук із 81 Відділу СУА на тему: „Американська жінка в американському житті“ викликав живу дискусію. Членки виступали у мистецькій частині.

Відділ підготовляється до „Спільного Свят-Вечора“ усіх західних Відділів. Членки брали участь у передсвяточному Ярмарку у Вестленд, де відбувся показ і продаж печива та експонатів українського характеру. Йде вже підготовка до „Етнічного Фестивалю“ на наступний рік.

Відділ старається працювати за накресленим Головною Управою СУА пляном і тому всі письма, які приходять з Округної Ради, є уважно дискутовані на сходинах, або на їх підставі приготується доповідь, наприклад, касієрки Ірини Чучман „Фінансова перебудова СУА“.

Відділ включається до співпраці в культурно-громадських установах, не-

се моральну і матеріальну поміч потребуючим, старається з'єднати членів і тому на кожних сходинах намагається дати членкам щось нового та заразом приємного і тим способом притягнути більше членок.

Олена Лісківська, голова
Марія Білинська, секретарка

96 ВІДДІЛ СУА — МОЛОДЕЧИЙ

заснований у березні 1968 року. Членками-основницями були молоді пані, які, приблизно всі, вийшли в тому часі з молодечих організацій. Їхнім бажанням було побільшити знання про українську культуру, втримувати зв'язок з українським громадським та політичним життям та впроваджувати, якщо зайде потреба, нові методи праці. Членки Відділу є зацікавлені вихованням дітей. У більшості не працюють професійно, отже перебувають дома. Відділ дає їм можливість сходитися для виміни думок, а то й розваги.

Від початку існування Відділу приготував доповіді й дискусії на виховні теми, про українську культуру та актуальні питання з одночасним старанням ширити правду про Україну теж почерез зв'язки з американською пресою.

Відділ співпрацює з іншими Відділами та Округною Радою і підтримує їхні імпрези та проекти. Деякий час видавав Бюлетень Округної Ради. Брав теж участь у міжокругній конференції, семінарах для батьків,

З ініціативи і під проводом виховної референтки Округи Ліди Казієвич членки Відділу помагали обслідувати можливості сформування нових світличок при церквах Округи. На т. зв. „заході“ Дітройту допомогли зорганізувати світличку, виготовили матеріали „Монтессорі“ та придбали багато потрібних приладів. В. Андрушків приготував лекції для дітей, які не знають української мови. Плянується видати їх друком. Під час „Тижня Союзянки“ членки брали участь у виставці, Христина Перел у панелі, а В. Андрушків на виховному семінарі виголосила доповідь.

Окрема ділянка зацікавлень Відділу — це справа оборони арештованих і переслідуваних в Україні. Членки дали ініціативу до писання листів до конгресменів і сенаторів, до Комітету Оборони Людських Прав при Об'єднаних Націях, до през. Ніксона. Щоб переломити мовчанку, членки телефонують і пишуть листи до редакцій амер. часописів. Три листи п-ні Витвицької-Гісо появилися друком. Ра-

зом із ТУСМ дали ініціативу до створення комітету для оборони переслідуваних в Україні, в якому постійно працює В. Андрушків як заст. голови, а М. Зарицька як секретарка.

„День молитви“ підготований членами був проголошений через радіо. Брали вони теж участь у маніфестації в обороні переслідуваних, яка відбулася 7 травня 1972 р.

Свої старання звернув теж Відділ на зв'язок з американською пресою. Це дало вислід у формі кількох статей та репортажів. І так: репортерка „Дітройт Фрі Пресс“ Гелен Мей мала інтерв'ю з Марусею Константином, Христею Гнатчук і Вірою Андрушків, який появився в тому часописі 19 березня під наг. „Юкрейніен Вомен Пуш Фрідом Файт“.

Наступна зустріч відбулася 15 травня в приватному домі одної з членок, із репортером щоденника „Дітройт Фрі Пресс“ Майком Шварцом. Крім 24-ох членок, присутня була теж орг. референтка Гол. Управи СУА А. Вокер та голова Окр. Ради Я. Сена. П-ні Вокер дала короткий нарис історії СУА, його завдань та взаємин з американськими й міжнародними організаціями. Після цього в загальній розмові з п. Шварцом заторкнено справу української громади в Дітройті, а згодом тему СУА і 96 Відділу. Репортер був зацікавлений, що саме пригнітуло пань до цієї організації, а далі цікавила його українська родина: чи є вона таким тісним зв'язком, яким була в Європі. Далі питання дотичили подружжя з чужинцями, виховання дітей, їх двомовности тощо. Розмова закінчилася інформацією про сучасні події в Україні.

Репортер був настільки зацікавлений зустріччю, що відвідав теж інші українські організації, а 30 травня появилась в „Дітройт Фрі Пресс“ стаття під наголовком „Ю. С. Юкрайніенс Файт Гримлі фор Гомленд“.

Членки реагують на різні неточні та помилкові інформації про українські справи, напр., на те, що на мапі етнічних груп, яка появилась в „Дітройт Фрі Пресс“, не поміщено українців. У цій справі звернулися не тільки до редакції, але теж до автора мапи.

Чергова зустріч із представниками „Дітройт Фрі Пресс“ відбулася 7 грудня. Запрошено їх на „Різдвяний обід“, який приготовано на підставі приписів І. Кашубинської, госп. референтки Гол. Управи СУА. Прийшла на цей

обід не тільки асистентка редактора Крісті Бредфорд, але теж спеціальні редактори-репортери від справ: моди Марія Кунц, харчування Пауля Бухгольц, та редактор Керол Гаддікс. Крім них, були теж присутні: від української радіопрोगрами О. Каралаш, орг. реф. Гол. Управи А. Вокер, голова Окр. Ради Я. Сена, культ.-осв. реф. Окр. Ради О. Витвицька й орг. реф. Окр. Ради Л. Колодчин. У пресі появилася не тільки звіт про „Різдвяного обіду“, але теж приписи на традиційні страви.

М. Константин, прес. реф.

ВИШИВАНІ ВЕЧЕРНИЦІ

Вишивані вечериці влаштовані 63 і 96 Відділами СУА. Їх попередили статті про українську вишивку та її застосування в кількох часописах, при тому були вони ілюстровані світлинами пань у вишиваних суконках, а навіть подані взори та вказівки, як вишивати.

Це було наслідком того, що 3 жовтня В. Андрушків і М. Стефанюк (культурно-освітня реф.) відвідали редакторку моди з „Дітройт Фрі Пресс“ п-ні Марію Кунц та попросили її, щоб увійшла в склад журі Вишиваних Вечерниць. Щоб зацікавити її, принесли біля 20 прикрашених вишивками бальних суконь, блюзок, дитячих і спортивних одягів, скатертей, серветок, рушників, альбомів тощо.

П-ні Кунц не прийняла пропозиції стати членом журі, але була захоплена експонатами, а найбільше застосуванням вишивки до модерної одяжі та практичних матеріалів. Тож радо погодилася про це написати в своєму відділі газети. Просила до опису дати їй інформації про походження й історію вишивки.

За точнішими даними звернулися до О. Витвицької, О. Ткачук і мгр. І. Пеленської, які оперлися на найновіші археологічні дослідження про походження мотивів та взору (меандер) ще з камінної доби.* Дані потвердила бібліотекарка „Дітройт Фрі Пресс“. Друга зустріч із п-ні Кунц відбулася в домі Звенислави Лебедович. Фотограф, який їй товаришив, зробив ряд світлин, що ілюстрували застосування вишивки, а саме: З. Лебедович у спор-

* Я. Пастернак: „Історія української археології“, Торонто, 1961; Історія українського мистецтва, Київ, 1966; **Ukraine — Concise Encyclopedia**. Toronto, 1963.

товім комплекті, З. Юрків (із 63 Відд.) у вечірнім строю, В. Андрушків у полудневім костюмі, М. Стефанюк із донечкою Мартусею в однакових спортивних комплектах та Христина й Оксанка Андрушків в однакових вишиваних суконках. Стаття появилася 15 жовтня в недільному виданні. Крім світлин, були ще подані деталі взорів, вишиття на канві і майстерно вишита чоловіча краватка.

Трохи інший підхід мали К. Миколенко та М. Зарицька. Вони відвідали Рут Карлтон із „Дітройт Ньюз“, а ця назначила репортерку Синді Мігер. Пані інформували її, що ціль Вишиваних Вечерниць: пропагувати і плекати мистецтво вишивки. Велике враження на репортерку зробила техніка вишивання і різноманітність взорів, стилів, барв. Стаття появилася 4 листопада під наголовком: „Українські жінки одягають оригінальні сукні на баль“. У 4-ох часописах призначених для різних місцевостей поміщено світлин пань у сукнях: К. Миколенко і М. Зарицька — Воррен, Л. Гайдукевич і У. Мазяк — Дітройт, Л. Казевич і В. Русецкас — Півн. Дітройт, Л. Липецька і З. Козак — Зах. Дітройт.

Відгук на статті свідчив про успіх цих починів. Листи і телефони від американок, у тому від жінки конгресмена Губера, які хотіли купити вишивані речі, а теж учитися вишивати.

Вишивані Вечерниці відбулися 11 листопада з великим моральним і матеріальним успіхом (на потреби української вищої школи жертводавці зложили 2,550 дол, а яких підшукали заст. голови 63 Відділу п-ні Галяженко і касієрка Т. Блажкевич). Залю, що її прибрали членки 96 Відділу, заповнили вщерть гості. Відкрила вечерниці голова 63 Відділу І. Лончина і передала провід у руки аранжера Ярослава Дужого. Буфет приготували пані під проводом госп. референток В. Целюх і М. Готри. П-ні І. Пеленська, яка мала очолювати журі, не прийшла з приводу хвороби. Журі в складі — д-р В. Савчук, К. Миколенко, Н. Сепель і Б. Федорак мало трудний вибір поміж численними гарними сукнями. Д-р Савчук проголосила рішення журі, яке відзначило ряд пань грамотами за сукні та блюзки й краватку, а інші одержали признання за прекрасне пристосування вишивок. Обі групи пань бачимо на залучених світлинах. М. Стефанюк
Л. Боднарук

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

ДВАДЦЯТЬП'ЯТИЙ РІК ВИДАННЯ

ЧИСЛО ДРУГЕ

Наше 25-ліття

Пленарна Сесія Ради СФУЖО, що відбулася 24-26 листопада 1972 р. у Філядельфії, завершила 24 роки праці цієї Федерації. Рівночасно проголосила 1973 рік — ювілейним, себто 25-тим роком свого існування. У тому році вся українська громада прийме цей ювілей, як осяг української суспільності у вільному світі. Про це повинні також довідатись усі чужинні жіночі організації, що з ними утримуємо взаємини.

Двадцять п'ять літ існування Федерації організацій, розсіяних по різних континентах і розміщених в 11 країнах — саме по собі говорить багато. Створена по 2 світовій війні Федерація — станула перед трудним завданням. Це були часи масового переселення до різних країн, де в одних настало зливання двох хвиль еміграції, а в других творення нових жіночих організацій. Поруч організаційних завдань того роду виринула потреба контакту з міжнародними чинниками. Нелегко було закріпити своє становище також у власній громаді. А в цьому передувало бажання знайти свій власний шлях, створити свій питомий напрям жіночого руху.

Цей поріг своїх завдань Федерація перейшла у перших роках, а властиво в першому десятилітті. У дальшому розгорнулись її сили, притягаючи нові складові організації до спільної дії. Єдність ідей української жінки-громадянки — це була основа, на якій можна було будувати. Але для успішного висліду потрібне було знання умов кожної країни і її поселення, що й удалося досягнути. Приязні контакти з чужими жіночими організаціями дали потрібні нам зв'яз-

ки і досвід у тих справах. Скликання СКВУ у 1967 р. та створення Секретаріату СКВУ дали нам платформу співпраці з українським громадсько-політичним світом.

Найбільш складним виявилось останнє завдання — шукання власного ідейного шляху української жінки. Воно вимагало інтелектуального зусилля цілого гурта. Для цього послужили регіональні конференції, що відбулись у 1962 р. в Торонто, Канада у 1963 р. в Нотінгемі, Англія, у 1967 р. в Курітібі, Бразилія, а в 1970 р. у Мюнхені, Німеччина. Та найбільший стимул до цих шукань дав нам бюлетень „Українка у світі“, що став виходити у 1963 р. Вислідом того шукання є також видання СФУЖО, а саме — Ірини Павликовської „На громадський шлях“, життєпис К. Малицької „Виховниця покоління“ і монографія голови СФУЖО Олени Залізняка, що є в підготові.

Всі ці осяги ми повинні собі й іншим усвідомити. Тому Управа СФУЖО у співпраці зі складовими організаціями повинна відзначити цей ювілей не тільки в кожній країні, але і в кожному більшому осередку. Неважна тут форма вшанування. Це може прибрати форму академії чи бенкету, де є для того відповідні умовини. Але може мати також форму дискусійного вечора, панелью, конференції. А також і пропам'ятного вечора, коли ми хотіли б поклонитись пам'яті обох голов СФУЖО — Олени Кисілевської і Олени Залізняка.

Отже — вшануймо ювілейний рік СФУЖО!

Почесна грамота

Пленарна Сесія Ради СФУЖО проголосила п-ні Олену Лотоцьку почесною головою СФУЖО й передала їй грамоту такого змісту:

Г Р А М О Т А

ця видається об'єднаним рішенням Головної Управи і Ради СФУЖО під час Пленарної Сесії Ради СФУЖО в днях 24—26 листопада 1972 року у Філядельфії і вручається

Достойній Пані

ОЛЕНІ ФОЛІС-ДОБУШ-ЛОТОЦЬКІЙ на знак високої пошани і широкого признання за всі многогранні труди, яких вона довершила для створення і зросту Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, — у першу чергу, як головна основниця Федерації в 1948 р., як довголітня містоголова й опікунка СФУЖО та, врешті, як голова Федерації, на знак вдячності українського жіноцтва за вклад найкращих якостей її душі, серця й інтелекту в справу українського жіночого руху та врешті на знак високого признання за безкорисний неоціненний труд її для десятків тисяч „молодших сестер“ її, що проживають у поневоленій Україні та по всьому світу.

З побажанням Многих Літ кладуть свій підпис

у глибокій пошані

Лідія Бурячинська, містоголова
Д-р Наталія Пазуняк, секретарка
Ірина Качанівська, касієрка

Філядельфія, 24 листопада 1972 р.

ОСОБИСТЕ

Членці Гол. Управи СФУЖО інж. Леоніді Вертипороха складаємо вираз щирого нашого співчуття з приводу великої втрати, що її зазнала внаслідок смерти чоловіка бл. п. інж. д-ра Євгена Вертипороха. Нехай Господь Бог додасть їй сили пережити це велике горе!

ГОЛ. УПРАВА СФУЖО

Із Пленарної Сесії СФУЖО у Філядельфії:

Нововибрана голова СФУЖО Стефанія Савчук промовляє в часі бенкету. Біля неї ведучі бенкету — пп. Володимира Ценко (зліва) і Христина Кульчицька (справа)

WFUWO President Mrs. Stefania Sawchuk delivering her address at the Plenary Session in Philadelphia

НОВА ГОЛОВА СФУЖО

П-ні Стефанія Савчук, новообрана голова СФУЖО, широко відома кругам наших складових організацій. Як учасниця Світового Конгресу Українського Жіноцтва в 1948 р. вона стала співосновницею СФУЖО і підтримувала своєю співпрацею СФУЖО впродовж його 24-літнього шляху. В 1954 році стала містоголовою СФУЖО з рамени Організації Українок Канади, а в 1969 р., коли по смерті Олени Задізняк провід СФУЖО перебрала Олена Лотоцька, була діючою її заступницею.

П-ні Стефанія Савчук співдіяла при багатьох починах СФУЖО. І так — була співосновницею Фінанс. Комісії СФУЖО в Канаді, взяла участь у Другому Світовому Конгресі Українського Жіноцтва в 1959 р. в Нью Йорку, очолювала Міжкраєву Конференцію СФУЖО в Торонто в 1962 році, провадила День СФУЖО в часі Укр. Тижня ЕКСПО у Монреалі, Сесію Українського Жіноцтва при СКВУ в 1967 р. і Ювілейний З'їзд СФУЖО у Філядельфії в 1969 р. Була співорганізаторкою Сусп. Служби СКВУ Канади і членом її Екзекутиви в роках 1968-71.

Як голова СФУЖО п-ні Стефанія Савчук взяла участь у Пленарній Сесії СКВУ, що відбулася 27 і 28 січня 1973 р. в Торонто. Там зложила звіт із праці СФУЖО в 1972 р. і висунула домагання нового оформлення статусу СФУЖО у СКВУ.

ЧЛЕНКИ-ПРИХИЛЬНИЦІ У 1972 Р.

Індивідуальне членство вже довгі роки дає поважну фінансову підтримку для певних акцій СФУЖО. Їх річна вкладка виносить 5 дол. Подаємо тепер список тих, що вплатили свою вкладку у першому півроці 1972. Звичайно вкладка призначена на 1972 рік, а в випадку, коли вона внесена за інші роки, подаємо в дужках дату. Ця вістка відноситься тільки до даної особи, а не до прізвищ, що вчислені перед тим, або після неї.

Софія Барабаш, Софія Барусевич (1970), Анастасія Білик, Ольга Боечко (1971), Христина Болюбаш, Іванна Борушенко (71,72), Анна Бойко, Гемилтон, Оксана Бризгун-Соколик, Марія Харина (71), Ірина Хома (71, 72), Олена Черниш, Лідія Черниш, Ірина Дячун, Ірина Дувало, Наталія Федів, Ольга Федорик (71), Марія Генник-Березовська, Стефанія Гетгер (71, 72), Марія Ганас (71), Ганна Ганьківська, Катря Гарасевич (71), Лідія Гладка, Ольга Гнатик, Софія Годованець, Ірина Гомонко, Ольга Горачук (71, 72), Марина Горбань (70), Марія Гороховянка, Гурток Книголюбів у Шикаго. (Далі буде)

Лесі Українки ДУХ ПОЛУМ'Я

Ціна 5.00 дол.

Замовляти в Централі СУА

ПРИВІТИ НА СЕСІЮ РАДИ СФУЖО

У попередньому числі не поміщено закінчення допису „Привіти на Сесію СФУЖО“ — містимо ще раз цілість і просимо вибачити.

На Пленарну Сесію Ради СФУЖО, що відбулася в днях 24—26 листопада 1972 у Філядельфії, наспіли численні привіти наших громадських організацій. Їх відчитано в часі бенкету 25 листопада.

Привіт і благословення Їх Блаженства Верховного Архиепископа Кир Йосифа був уміщений у попередньому числі. Слідували привіт і благословення Їх Високопреосвященства Митрополита Кир Амвросія, Їх Високопреосвященства Митрополита УАПЦ Мстислава, Їх Преосвященства Кир Ярослава.

Своє привітання надіслали наші громадсько-політичні центральні — Український Конгресовий Комітет Америки, централі і місцевий Відділ, Організація Державного Відродження України, Українська Гетьманська Організація Америки, наші забезпечені Союзи — Український Народний Союз, СУК „Провидіння“, Український Робітничий Союз, наші громадські центральні — Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч“, Т-во Укр. Кооперації „ТУК“, Українська Спортова Централі, наукові установи — Наук. Т-во ім. Шевченка, Федерація Укр. Акад. Товариств „Обнова“, професійне товариство — Товариство Укр. Лікарів, централі і Відділ у Філядельфії, військові формації — Братство Укр. Січових Стрільців, Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Союз Ветеранів Українського Резистансу, Братство кол. вояків 1 Укр. Дивізії, централі і станиця у Філядельфії, ДОБ-РУС, мистецькі — Об'єднання Мистців Української Сцени, Лит.-Мистецький Клуб у Філядельфії, студентські й молодечі — Т-во „Зарево“ і Пластова Старшина.

ДАВНЯ ЖІНОЧА ПРЕСА

Для праці над Біографічним Словником української жінки потрібна нам давня українська жіноча преса. Будемо вдячні за випозичення чи пожертву річників „Жіночої Долі“, „Жінки“, „Нової Хати“ і „Жіночого Голосу“. Також бажані поодинокі числа!

РЕД. КОЛЕГІЯ БЮГР.
СЛОВНИКА

Замість квітів

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ

У першу річницю смерті бл. п. Марії Когутях, довголітньої Голови Окр. Ради Північного Нью Йорку (в минулому Округу Рочестер), складаємо щиру подяку всім жертводавцям, що зложили свої датки на протязі минулого року на Стипендійний Фонд ім. Марії Когутях.

Спеціальна подяка п-ву Марії й Орестові Гладким із Бронксу, Н. Й. (50 дол.), Жіночій Секції Лікарів Північної Америки з Ньюарку (40 дол.), п-ву д-рові Зенонві й Ірині Михайлюкам із Рочестеру (25 дол.) та Відділам нашої Округи.

Д-р Володимир Когутяк пожертвував у річницю смерті своєї Дружини 100 дол.

В імені наших стипендісток із Бразилії дякуємо стократно.

За Окр. Раду США Півн. Нью Йорку:
Марія Крамарчук, голова
Ірина Руснак, секретарка

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу бл. п. о. сов. Євгена Мацелюха, батька пресової референтки Окружної Ради США в Нью Йорку, п-ні Лідії Котлярчук, складаємо 15 дол. на Запасний Фонд „Нашого Життя“, а Шановній Родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Окружна Рада США, Нью Йорк

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу бл. п. Галини В'юн складаємо 5 дол. на пресовий фонд Нашого Життя

29 Відділ США в Шикаго

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу бл. п. Зенона Гадзевича, чоловіка нашої членки п-ні Надії з Наєгра Фолс складаємо 30 дол. на Запасний Фонд Н. Ж., а родині висловлюємо наше щире співчуття.

Членки 49 Відділу США
ім. Ольги Басараб, Бофало, Н. Й.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на свіжу могилу бл. п. Анни Антоняк, матері нашої членки п-ні Стасі Шуган, складаємо 10 дол. на пресовий фонд Н. Ж.

64 Відділ США в Нью Йорку

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на свіжу могилу бл. п. інж. Андрія Волосенка, чоловіка нашої членки п-ні Ірини, складаємо 10 дол. на прес. фонд Н. Ж.

64 Відділ США в Нью Йорку

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу бл. п. д-ра Віктора Сайкевича, чоловіка нашої членки п-ні Марії, пересилємо 25 дол. на пресовий фонд Н. Ж.

84 Відділ США ім. О. Степанів
у Шикаго

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могили наших батьків, братів і сестер уфундуємо стипендію для учениці в Бразилії в сумі 150 дол.

Д-р Данило і Слава Богачевські
Нью Йорк

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу бл. п. Марії Паньківської складаю на Запасний Фонд Н. Ж. 25.00 дол.

Іванна Джус

У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ смерті дорогої нам і незабутньої бл. п. Марії Когутяк складаємо на Стипендійний Фонд її імені 25 дол.

Мирослава й Ярослав Зубалі
Валлінгфорд

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на свіжу могилу бл. п. Олександри Кобринської складаємо 10 дол. на пресовий фонд Н. Ж. і 10 дол. на Фонд Бабусі, а дочки Покійної п-ні Любі Княгиницькій висловлюємо сердечне співчуття.

Олена і Лев Кокодинські
Йонкерс, Н. Й.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на дорогі могили моєї мами Емілії з Кессаків Кічорвської і брата д-ра Романа Кічорвського складаю у 12-ту річницю їх смерті 10 дол. на пресовий фонд Н. Ж. і 7 дол. на передплату для бабусі

Марія Татарська з родиною
у Філядельфії

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу незабутньої товаришки молодих літ бл. п. Савини Сидорович, яка померла 24 листопада у Львові, складаю 10 дол. на Музей США.

Ганна Дмитерко-Ратич, Едісон

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу бл. п. Анастасії Кушнір складаємо 10 дол. на пресовий фонд Н. Ж., а родині висловлюємо наше співчуття

Теодозія і Зиновій Савицькі
Ютіка, Н. Й.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на свіжу могилу бл. п. Оксани Дучимінської складаю 10 дол. на пресовий фонд Н. Ж.

Стефанія Базюк, Едмонтон

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ШИКАГО, ІЛЛ.

Ділимося сумною вісткою з членством США, що 26-го жовтня, 1972 р. відійшла у вічність наша членка, одна з основниць нашого Відділу, бл. п. Лідія Волошин-Вдовиченко. Народилася вона 28-го серпня, 1925 р. в селі Дмитрівка на Полтавщині. Батько, Іван Волошин, учитель середніх шкіл, походив з села Заболотці, Волинської області. В 1937-му році був заарештований і помер на засланні.

Покійна вчилася в Полтаві в середньо-технічній школі, а пізніше в Лубнах, де й застала її друга світова війна. До Німеччини виїхала в 1943-му році і перебувала в Карлсруе, а по війні в

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу нашої кузинки бл. п. Катрі Гаврилів у першу річницю її смерті складаємо 10 дол. на пресовий фонд Н. Ж.

Теодосія і Юрій Гаврилів
Філядельфія

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу бл. п. інж. Андрія Волосенка, складаємо 10 дол. на пресовий фонд Н. Ж.

Марія і Наталя Даниш

У ПАМ'ЯТЬ моєї найдорожчої матері бл. п. Ольги Слиз, яка померла 11 січня ц. р. у Принстоні, складаю 7 дол. на передплату для бабусі

Ярослава Панчук, Шикаго

У ПАМ'ЯТЬ моєї незабутньої мами складаю 7 дол. на передплату для бабусі Ольга Целевич, Нью Йорк

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на далекі могили — батька і брата — в Україні, складаю 5 дол. на пресовий фонд Н. Ж.
Ольга Вересюк, Гегезен, Н. Й.

ЗАМІСТЬ КИТИЦІ червоної калини на далеку могилу мого брата Михайла Носкова складаю 5 дол. на пресовий фонд Н. Ж.

Марія Андрійович з ріднею
Лорейн, Огайо

ЗАМІСТЬ КВІТІВ на свіжу могилу незабутньої товаришки Марійки Мриц-Паньківської з Нью Йорку, складаю 5 дол. на прес. фонд Н. Ж.
Володимира Михайлів, Честер

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

Лукія Грищів

КУРЯТИНА — ХОЧ РАЗ У ТИЖДЕНЬ

Карлсфельді і Міттенвальді. Довший час працювала в Театральному Ансамблі під керівництвом Миколи Березенка. До Америки приїхала в 1950-му році. В Шикаго, не зважаючи на безнадійну хворобу, була активною парафіянкою Катедрального Собору Св. Володимира, сталим членом церковного хору „Боян“, членом Сестрицтва Св. Княгині Ольги, членом Українського Вільного Козацтва. Довший час вела радіопрограму Катедри Св. Володимира, керувала дитячою драматичною групою при Парафіяльній Школі Українознавства. Була відома, як одна з визначних акторок т-ва „Нова Сцена“. Лишила в глибокій жалобі мужа Олександра, маму Марію, сестру Марію та дорогих її серцю племінників Василя, Лідію і Петра.

Прощай, дорога посестро! Нехай чужа земля буде тобі легкою, а пам'ять про тебе вічною!

Управа 77-го Відділу СУА ім. Алли Горської в Шикаго.

ДИТРОЙТ, МИШ.

Ділимося сумною вісткою з усім членством СУА, що 14 квітня 1972 р. відійшла у вічність довголітня членка нашого Відділу бл. п. **Павлина Гішук** на 78 році свого життя. Народилась у с. Чигева, п. Гвоздець, пов. Коломия, Зах. Україна.

Бл. п. Павлина Гішук була активною членкою 5 Відділу СУА від часу його заснування. Ніколи не відмовила датку на добру ціль, бо їй лежало на душі добро українського народу, його церкви і школи.

У похоронному заведенні зібра-

Мусимо признатися, що кожний з нас курятину любить, тільки не кожний однаково приправлену. А спосіб можна начисляти сотні, слід лиш заглянути в кухню старої господині, молодої, іншої національності господині, або іншого підсоння.

В першу чергу розглянемо вартість курятини: криє вона в собі велику кількість протеїн — при відносно невеликій кількості кальорій. (Найбільш кальорій у шкірці). — Значить, здоровий харч для цілої родини. Якщо йдеться про матеріальну сторінку — курятина чи не найдешевша з усього м'ясива.

При сьогоднішній курячій господарці, ми маємо свіжі курчата у всіх порах року: вигріває їх інкубатор, а замість весняного сонця, яке потрібне до росту — вони дістають вітаміну „Д“ в харчах і за дев'ять тижнів вони є вже готові до продажу.

Залежно від поживи, якою їх годують, часами запах їх є дивний

лась численна родина, приятелі і Союзянки з відзнаками і прапорами. Прибули також членки Сестрицтва Непор. Зачаття Прч. Діви, до якого Покійна належала.

Полишила у глибокому смутку синів Дмитра й Івана з їх дружинами, 6 внуків, сестру і брата в краю і сестрінку Анну Сулин в Акроні. Над могилою попрощала Покійну орг. референтка Феся Сідло.

Управа 5 Відділу СУА ім. кн. Ольги

**

У посмертній згадці (Н. Ж. грудень 1972) про бл. п. Теклю Дорош не було подане, що вістку цю подав 7 Відділ СУА з Акрону, Огайо, якого членкою була Покійна, а вістку здала пресова реф. П. Когут.

— тому при готуванні курятини в нашій кухні ми стараємося уживати ароматичних приправ, як цибуля, часник, імбір, гвоздики чи інше.

Печена курка

- 1 курка (около 3½ ф)
- 1 середньо велика цибулина
- 4 зернятка гвоздиків
- сіль, імбір (джінджер), білий перець, борошно (мука), топлене масло.

Курку помити і просушити. Натерти всередині і зверху білим перцем (около ¼ ложечки) і імбіром (також ¼ ложечки). Посолити. До середини вложити почищену цибулю в яку ми втиснули 4 (не більше) гвоздики. Зверху припорошити борошном і вимастити топленим маслом. Уложити курку на дротяні рушта над пласкою посудиною та пекти на 375 ст. біля 2 год. або 25 хвилин на кожен фунт.

Смажена курка в тісті

- 2 малі курочки, поділені на 8 кусників
- 2 ложечки солі
- 1 ложечка розмарину
- ½ горнятка води

На тісто:

- 1¼ горнятка борошна (муки)
- 1 ложечка порошку до печення
- 1 ложечка солі
- ½ ложечки меленого імбіру
- 1 яйце
- 1 горнятко молока
- ¼ горнятка олії (оливи) та товщ або олія (олива) до смаження

Кусники курки помити та поскладати одною верствою у великій пласкій посудині — посипати сіллю і розмарином, підляти на слід води та пекти 1 год. в нагрітій до 350 ст. печі.

У міжчасі приготувати тісто: просіяти борошно, порошок, сіль і імбір до миски — влити туди яй-

Українська ВИШИВКА

Вишиваймо для дівчорн

Вже незабаром повіє весняним вітром і наша дівчора зацвіте маком біля церкви чи на прогульці. Як дуже хотіла б кожна мати прибрати свою донечку чи сина у вишиване вбрання!

Членки 96 Відділу СУА ім. Олени Степанів у Дітроїті не тільки подбали про те. Але й зацікавили тим редактору свого щоденника „Дітроїт Фрі Прес“ Марію Кунц. Вона відвідала дім пані Звенислави Лебедович і там членки Відділу СУА поінформували її про наше мистецтво вишивання і як

ми його примінемо до щоденного вбрання. Поміж світлинами вишиваних стрій, що посявилися, кидаються у вічі дитячі суконочки.

Модель „Дві сестрички“. Христя й Оксана Андрушків у віці 5 і 3 роки, зодягнені в однакові вишивані суконочки. Матеріал — кремова панам. Крій суконочки з короткими рукавцями й гезкою. Слідничка поширена складками. На гезці поперечно приміщений хрестиковий взір.

Модель „Мати й донечка“. П-ні Ми-

рослава Стефайюк прикрасила однаковою вишивкою свій і донечки Марти стрій. Це легкий кмплет із штанами для матері і з того ж матеріалу суконочка для дівчинки. Вріз на гезці у формі букви V. Це вузенький хрестиковий взір — уміщений у певних відступах біля себе.

Free Press Photos by Joe Lippincott

це, молоко і олію й добре розколоти.

Нагріти товщу у глибокій посудині (як на пампушки). Спечені кусники курки обдерти зі шкіри, витерти паперовим рушником, занурювати в тісті, а коли надмірна скількість того тіста скапає з курки — вкладати до гарячого товщу на 3 хв. або більше, щоб тісто зарум'янилося.

Смажена курка

- 1 курка (около 3 ф)
- ½ горнятка борошна (муки)
- 1 ложечка солі
- ⅓ ложечка перцю
- 1 горнятко смальцю з вудженки (або пів смальцю, пів олії (оливи))

Поділити курку на 8 частин, по-

миги і не висушувати. В паперову торбинку всипати борошно, сіль і перець, вимішати. Туди вкидати по два-три кусники мокрої курки, закрити верх та втрусати торбою, щоб мука прилипла до курки. Гарячого товщу повинно бути ¼ інча на сковороді — туди вкласти по кілька кусків курки і смажити 15 хвилин на кожную сторону. Коли всі кусники посмажені — складати їх знову в сковороду, щільно накрити та на дуже низькому вогні варити ще 20 хвилин.

Паприкар з курки

- 2—3 ф кусників курятини
- 3 ложки олії (оливи)
- 1 ф цибулі
- 2 зубці часнику
- 1 ложка меленої паприки

- 1 ложечка солі
- 1 горнятко води
- 1 горнятко сметани
- 1 ложка борошна (муки)

Кусники курки помити. На розігрітій олії тушкувати в півкружальця краюну цибулю і потовчений часник. Додати паприку і добре вимішати, додати курятину, трохи поварити в товщі, підляти води, посолити, накрити і варити на низькому вогні около 45 хв. Як потріб. о, підливати по трошки води.

Коли курка вже готова — забрати з посудини трохи гарячої підливи і у змішувачі (або колотушкою) рзбити зі сметансю і борошном. Повернути до курки і закип'ятити. Подавати з гарячими макаронами, або рижом.

OUR LIFE

MONTHLY, published by Ukrainian National Women's League of America

Vol. XXX.

FEBRUARY, 1973

No. 2

Bohdan Lepkiy

THE SNOW

Like downy feathers of a swan
The snow is slowly settling.
When you wake up — the world around
Will be in snow-white setting.

The trenches will be levelled off,
Where death had stalked its prey,
Where fierce red rage, and black revenge
Had lately held their sway.

And you will not know who died where —
Friend or foe — unyielding.
The snow has lulled them all to sleep,
Deep and never-ending.

How each had lived, for what he died,
Whom each had loved and how,
The spirit of forgiveness shields
Each one forever now.

Translated by Tetiana Shevchuk

NCW in Its Eighties

The National Council of Women of the United States (NCW) which is celebrating its 85th anniversary this year can look back on a record of ever-expanding achievement during eight and a half fruitful decades. Since its very inception NCW has striven to bring together women of widely divergent areas of interest who were in the vanguard of the struggle for women's rights but who are now meeting the challenges and responsibilities facing women and all mankind throughout the globe.

Comprising 28 Member Organizations (including the UNWLA) which represent 23 million women, and more than a thousand individual members from all over the United States, NCW acts as a coordinator and serves as a forum for the exploration of

vital issues facing the country. Through its affiliation with the International Council of Women (ICW), NCW has close contacts with the 65 member-nations and is involved in the free exchange of information and communication as well as programs in these countries.

For NCW it all started in 1888 when 53 women's organizations met in Washington, D.C. to commemorate the 40th anniversary of the first Declaration of Women's Rights and to discuss women's suffrage and equal rights.

Among NCW's founders, to name but a few, were the foremost women leaders of the day, such as Frances Willard, the first president, who headed the National Women's Christian Temperance Union and worked

ers and for educational opportunities for women; May Wright Sewall, NCW's second president, a social reform leader; Elizabeth Cady Stanton, who drafted the 19th Amendment to the Constitution concerning women's rights; Clara Barton, founder of the American Red Cross; Julia Ward Howe, author of the "Battle Hymn of the Republic" and an ardent abolitionist and peace movement advocate; Lucy Stone Blackwell, founder of the American Suffrage Association, and Antoinette Brown Blackwell, the first woman to become an ordained Protestant minister.

NCW's first far-reaching areas of studies concerning women's rights included social care, higher education, political status and equal pay for equal work. Later on, it was concerned with arbitration and peace, disarmament, "Lynch laws," immigration, and religious persecution. Still later, it tackled problems of unemployment, the economy and better government. Today NCW is stretching the scope of women's world through programs of an ever-widening spectrum such as representation in the United Nations and the U.S. Mission to the UN, international human rights, and through meetings, conferences and workshops on vital current themes — consumerism, ecology, aging, education, adolescents, training and employment, health and maternity protection, administration and public life training, and voluntarism.

In connection with the last mentioned, NCW's new President, Mrs. Lloyd J. Phillips, an expert on voluntarism, is the author of a book on volunteers, "The World of Do-Good." Mrs. Phillips has a background as an editor, program director, author of many works on voluntary

community action, and an NGO (non-government organization) representative at the UN. During her tenure of office NCW may be expected to expand action in the area of volunteer community work, especially in the training of college people.

Among NCW's other important activities are its international hospitality and exchange program which was initiated by the late Mrs. DeWitt Stetten. The International and the New York Hospitality Committees arrange events for diplomats' wives, UN members and Fulbright scholars, and NCW's annual reception for women delegates to the UN General Assembly is attended by NCW leaders and those from national councils affiliated with the ICW.

Other NCW activities include cultural events, publication of the highly regarded NVW Bulletin, and the annual Woman of Conscience Awards, of which a UNWLA member has been a recipient.

The UNWLA participates in NCW programs and events and keeps the NCW informed of its aims and activities. A UNWLA member has served as NCW Migration Chairman and other members cooperate with the Womanpower and Hospitality Committees, helping sponsor cultural programs and receptions.

The UNWLA congratulates the NCW on its impressive and significant accomplishments and looks forward to a continuing association with the Council in our mutual strivings for a better world, with freedom and justice for all.

Mary Dushnyck

APHORISMS BY HRYHORIY SKOVORODA

All food and drink is palatable and beneficial if consumed at the right place, at the right time and in the right quantity.

*

Should I be unable to serve my beloved country in any way, I shall do my utmost not to do it any harm in anything.

AT NCW RECEPTION FOR UN WOMEN DELEGATES

At the NCW reception, held November 30 in New York City, which honored H.E. Mrs. Kurt Waldheim, wife of the UN Secretary-General and Women Delegates to the 27th General Assembly of the UN as well as Mrs. George Bush, wife of the then U.S. Ambassador to the UN; Mrs. Helvi Sipilä Assistant Secretary-General of the UN and highest ranking woman member; and Mrs. Mary Craig Schuller, ICW President — among those present were (from left to right): Mrs. Anna-Lisa Nilsson of the Swedish UN delegation; Mrs. Helvi Saarinen of Finland's delegation; Dr. Irene Padoch, NCW member; Begum Kulsom Saifullah Khan, Pakistanian delegate; Mrs. Lloyd J. Phillips, President of NCW-US; Mrs. Mary Dushnyck, UNWLA's Liaison with NCW; Mrs. Berit Frigland of the Norwegian delegation, and Mrs. Dora Rak, UNWLA Constitution & Bylaws Chairman. The number of women delegates to the UN is increasing constantly, with 101 at the 27th session.

(Foto by Ed Sullivan)

KATRYA HRYNEVYCHEVA, WRITER 1875—1947

Katrya Hrynevycheva, in addition to novels, poems, and articles in various Ukrainian journals, wrote several longer works. Two of these were historical novels about Prince Roman Halytsky (12th century) and the times following his death. These were written in an old archaic form of the Ukrainian language. Literary critics maintain that Katrya Hrynevycheva had the deepest knowledge of the language and was able to give it an archaic style. She came to have such a knowledge of the Ukrainian language through intense study. She grew up in the ancient Polish city of Cracow, whence her father had been transferred. She was very active in the social life of the Polish youth, and on one occasion was shown a newspaper page. When asked what language she thought it was, she replied "Hebrew." Upon being told that what she thought was printed in Hebrew was actually a page of a Ukrainian newspaper, she was deeply shaken by her ignorance of her own native language. She thereupon embarked on an intensive study that continued throughout her lifetime. During vacations in various villages, she made notes on rarely heard ancient idioms. From having to learn a Ukrainian poem for a program by studying it phonetically written in Polish, she advanced to become one of the foremost experts on and lovers of the Ukrainian language.

She was editor, for a time, of a children's magazine and also President of Soyuz Ukrainok in Western Ukraine. We recently observed the anniversary of the death of this interesting writer who has been called one of the most erudite women of her time.

HEADQUARTERS NEWS

It has previously been urged that English-speaking Branches cooperate actively with their Regional Councils and local Ukrainian speaking Branches. Participating in Regional meetings and programs and attending programs sponsored by the Ukrainian speaking Branches will enable the English speaking Branches to achieve two primary objectives. First, they will be drawn closer within the circle of Sister Soyuzanky and thereby become a truly inseparable part of the UNWLA. Second their knowledge of Ukrainian traditions, customs, history and language will steadily increase. There is no longer a language barrier as there may have been in years yast. The activities reports for 1972 from Detroit Branches 37, 58 and 80 are excellent examples of UNWLA Branches — Ukrainian and English speaking — working together for the good of their Branch, their organization and their community.

Alexandra Riznyk

DETROIT ENGLISH SPEAKING BRANCHES

Branches 37, 58 and 80 in Detroit had an action filled 1972. All three Branches took active part in the Detroit Regional Council meetings and programs. At the annual Regional Sviache-ne, Branch 37 donated money for the food and had English circulars printed. Branch 80 also donated money. Branch 58 members assisted with decorations and table settings, acted as hostesses and their president, Mrs. Justine Nelligan, spoke on Easter Traditions in Ukraine. The three Branches also took active part in the Detroit Ethnic Festival.

Branch 37 and 80 members prepared food and worked in the two Regional Council booths. Branch 58 members had a baked goods booth "Harna Pekarnya," and sponsored a grand drawing for an all-expense trip to Ukraine. The Regional Picnic had active participation from

Maria Zarycky and Kalyna Mykolenko in their embroidered gowns. The Detroit News photos by Wm. T. Anderson

the three branches. During Ukrainian Woman's Week, Br. 58 in addition to preparing an exhibit, had their Vice President Olga Hubchick give a talk on "The Role of the Ukrainian Woman in Her Community."

Chapter 37 held several workshops for the community and members throughout the year on pysanky, papier-tole, jewelled eggs and cross stitch. In June, Branch 37 held a President's Day Tea for Past Presidents, members and prospective members. They ended a very active year by giving two Christmas Carolling Parties for Senior Citizens and for disturbed teenagers in Girls' Town with the Ukrainian Bandura Quartette and with gifts for all. Branch 58 observed its 25th Anniversary on February 11, 1973.

UNUSUAL EXHIBIT

The Brecksville, Ohio, Public Library recently had an unusually interesting display. Mrs. Nicholas Daychakiwsky, an assistant librarian, arranged an exhibit of seventeen Ukrainian icons — some nearly 250 years old, others, reproductions of well known 12th century Kievan School icons. The local newspaper re-

Kolasky, John. *Two Years in Soviet Ukraine*; a Canadian's personal account of Russian oppression and the growing opposition. Toronto, Peter Martin Associates, 1970. 264 p.

A Communist who died stands at the gates of hell. He is given a choice between a Communist and a Capitalist hell — he wants to chose the latter. "I had enough of Communist hell on earth," he says. The devil gives him another chance, however, and warns him. In the efficient Capitalist hell the fires burn twenty-four hours a day. In the Communist section, on the other hand, the fires burn only one third of the time: if there is enough wood, there is no sulphur; if there is sulphur, there is no coal oil, or matches, or else all the devils have gone to a party meeting.

John Kolasky's account of his two years in Soviet Ukraine is interspersed with anecdotes such as this one, with fascinating social and political gossip, with vivid details of daily life — not from the vantage point of a tourist, but as it is seen and lived by an insider. This highly readable book tells a grim and richly documented tale of a Canadian Communist's awakening to the bitter reality of Soviet life: the schizophrenic split between professed theory and real life practice, the consistent policy of enforced Russification, hostility and contempt of the Russians

(Continued on back cover page)

porting on the exhibit, gave a capsule history of icon painting from 10th century Byzantine Constantinople to Kievan Rus and to other Slavic peoples with their conversion to Christianity. The exhibit included many books which added historic interest to the icons on display.

See photo on page 7

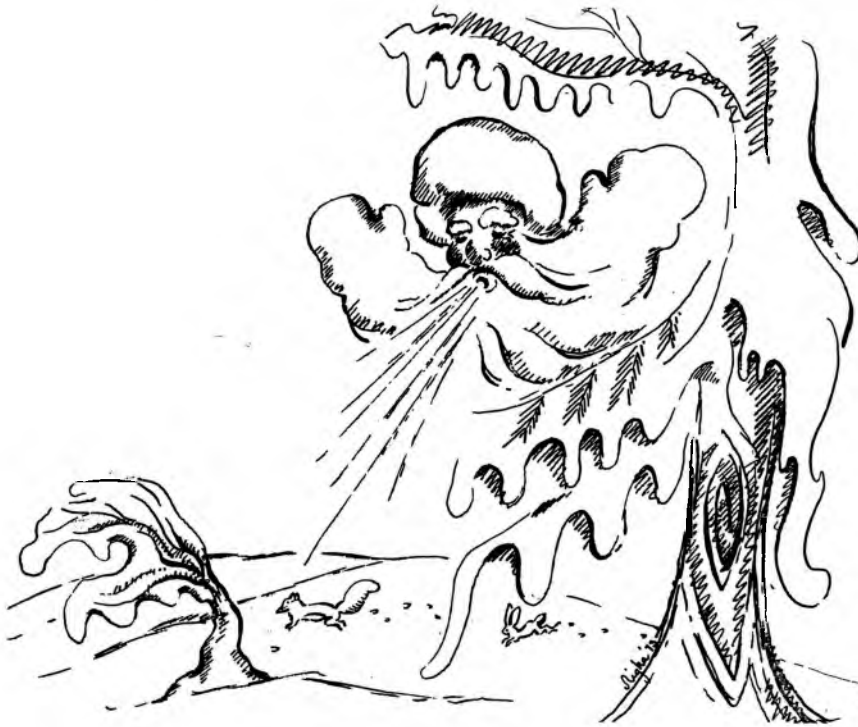

НАШИМ ДІТЯТАМ

Морозова наука

АНАТОЛЬ ГАЛАН

Рис. Лідія Пясецька

Мороз на дерево заліз.
 Сидить Мороз — червоний ніс,
 Сидить і бачить: в сніжки гра
 Весела, мила дівтора.
 Надувсь Мороз і вітром чхнув.
 А вітер куряву рясну
 Підняв навколо дівтори...
 І засміявсь Мороз старий:
 — Не бійтесь, дітки, це мій жарт,
 За нього сердитись не варт.
 Ось знову тихо навкруги,
 Як білий пух, лежать сніги.
 А онде льодовий ставок
 Чекає ваших саночок...
 — Мороз мисливцеві завжди
 Звіринні вказує сліди.
 Гуляти по морозі слід,
 Щоб мати добрий апетит.
 Застерігаю лиш одне:
 Оберігайтеся мене.
 Усі вдягайтеся тепліш,
 Не вибігайте босоніж
 Чи без пальта і рукавиць —
 Ні, не робіть таких дурниць!
 Також не можна їсти сніг,
 Щоб хто із вас не занеміг.
 Сказав дівторі так Мороз
 І заховався поміж лоз.
 А лози, крижані наскрізь,
 Тріщали тихо трісь... трісь... трісь.

Казка про черепаху

Ось ходіть, діти — я вам розкажу казку про черепаху. А знаєте ви, що то за тваринка? Мордочка, лапки і хвостик в неї, як у ящірки, але вона кругла і має на собі твердий панцир — хатку. У неї зверху твердий дах, а знизу — не менш міцна підлога, а спереду, ззаду і з боків є отвори для голови, хвостика й лапок. Як тільки небезпека мине, черепаха висуває лапки, голову й хвостик — і мандрує далі. Живе вона над озерами, бо любить плавати й пірнати в воду.

І от одного разу черепаха завважила на березі зграю пташок. Тут були жайворонки, ластівки, солов'ї, перепілки, голуби, навіть

канарок, зозуля й папуга. Всі вони збирались на великий бенкет, ген на оту хмарку... Отож, вони порадилися, та й почали злітати вгору.

— Гей, друзі мої пташенята, — звернулась до них черепаха: — візьміть і мене з собою.

Пташки мають добрі серденька — але як же взяти черепаху, коли вона не вміє літати?! Вона велика, незграбна, тяжка...

Пташки спустились на землю й почали радитись. Вирішили, що кожна пташечка вирве з себе дві пір'їнки й приклеїть їх черепасі, щоб і вона могла літати

Так і зробили. Знялись усі й полетіли, а з ними й черепаха. Поле-

тіли на рожеву хмару на бенкет... Господар привітав усіх, та й запитав черепаху, що вона за птах.

— О! — відповіла черепаха. — Я — провідник усіх птахів, а звуть мене „Все Для Вас“.

На святково застелених столах було повно смачної їжі. Господар закликав птахів і черепаху, але хитра черепаха хотіла наїстись понереду всіх. Вона приповзла до ніг господаря й запитала:

— А для кого ж це все приготовано?

— Все для вас, — ласкаво відповів господар.

— Це ж так мене звуть, — пояснила черепаха, обертаючись до пташок. — Отже, я йду обідати, а ви ще почекайте!

Черепаха запнула серветкою,

Сніговий дід

сіла до столу й почала вибирати найкращі шматочки. Пташки сумно сиділи й чекали... Вони також були голодні після довгої мандрівки. Коли, нарешті, черепаха наїлась, на тарілках лишилися кістки й крихти. Пташки їх подзьобали та й почали збиратись додому.

— От яка недобра черепаха! Більш ніколи не візьмемо її з собою! — Обізвалась синичка.

— А ми ще їй і свого пір'я дали? — Додав горобчик.

— А знаєте що? — кукнула зозуля: — Заберім назад своє пір'я!

— Так, так, заберімо! — Погодилась уся пташина громадка.

Подякувавши господареві, гості зібрались у дорогу. Черепаха так наїлась, що ледве сунула.

— Що це ви так поспішаєте? — Питала вона пташок.

— Бо вже час додому, — відповів канарок і вискуб з черепахи свої дві пір'їни. За ним кожна пташка стала відбирати своє пір'я. Черепаха була така сита, сита, що навіть і не пробувала боронитися. Вона тільки заплакала:

— О! Як же я без крил повернусь додому? Слухай, папуго, ти хоч попроси мого чоловіка, щоб вінніс на доріжку всі наші подушки й ковдри, щоб я не розбилась, як буду падати.

Папуга, голодний і сердитий, щось їй буркнув і відлетів.

Прибувши на землю, він таки зайшов до чоловіка черепахи, але сказав йому таке:

— Винеси на доріжку, он під ту хмару, все ваше господарське знаряддя: сокиру, молотки, лопати, граблі, бляшаний посуд... Черепашин чоловік так і зробив і наскладав із гострого заліза цілу купу. В цей час із-за хмари скочила вниз „Все Для Вас“. На жаль, це не були подушки, і черепаха розбила свій панцир.

Прибіг черепашин чоловік, покликав доктора Хом'яка, що жив недалеко від них, і доктор дбайливо склав до купи розбитий панцир і заліпив його так, що „Все Для Вас“ жила ще довго. Ось чому в черепах панцир не гладенький, а ніби складений із шматочків...

Ніна Михалевич, за твором К. Ачеба „Все розпадається“.

Рис. Лідія Пясецька

Надворі замело, завіяло — сніг по коліна. Старі в хатах гріються, а діти бавляться надворі, ніби це й не зима. Граються в сніжки, качають снігові баби. Одного разу зібралась громадка хлопчиків, і почались такі розмови:

— Чого це ліплять тільки баб? А я читав, що в нас були дуже славні й хоробрі діди — запорізькі козаки. Вони воювали з турками, боронили Україну від усіх ворогів! Зліпімо, хлопці, снігового діда!

— Так, так! Такого, як запорізький козак.

Хлопці накачали снігові кулі, зробили тулуб. Зробили вуса й бороду з вуґілля, із слив очі, з моркви ніс і рот — справжній дід! Стояли навколо діда й раділи із своєї праці:

— От дід! Такого ні в кого нема!

Побавились діти, та й розійшлися по хатах. А тим часом ішов справжній, живий дід. Побачив снігового діда, помацав його вуса і сказав:

— Еге, та ти насправді козарлюга! Колись і в мене були такі вуса й чуприна, мов лисячий хвіст. А тепер я зістарівся, на тебе не схожий...

Поки дід так балакав, знову повибігали з хат хлопчики й дуже

здивувались, побачивши не одного, а двох дідів.

— Дивіться; Ми зробили одного діда, а тепер їх два: один сніговий, а один живий!

— Я таки живий! — Підтвердив дід. — От, ви, хлопці — молодці. Дівчата ліплять снігових баб, а ви зліпили діда. І не тільки ліпять дідів — запорожиців, а й учіться від них, як треба любити свій нарід і захищати Україну!

Пішов дід, і більш його діти не бачили, але на згадку про нього лишився сніговий дід — запорожець.

Г. Чорнобицька

СОН ПРИЛИНЕ

Заходили по кімнаті
Дрімки білі, волохаті,
Говорили до дитини:
— За хвилину сон прилине.

Сон прилинув з голубками,
Гладив теплими руками.
Голубочки воркували,
До дитини промовляли.

Воркували голубочки:
— Засиняйте, вушка й очки.
Засиняйте, ручки й ніжки,
Бо тепленьке ваше ліжко.

Історія однієї приязні

(До взаємин Ольги Кобилянської з Наталею Кобринською)

(Закінчення)

Однак літературне поле не було єдиним, на якому проявлялась її творча енергія. У травні 1890 р. її батько, посол о. Іван Озаркевич, вніс у віденському парламенті петицію від українського жіноцтва Галичини й Буковини за допущення жінок до вищої освіти в Австрії. У 1891 р. відбулась прогулька співочого товариства „Боян“ до Праги, в якій Кобринська взяла участь і мала нагоду порозумітись із видатними представницями чеського жіноцтва. А 1. вересня 1891 р. відбулось із її ініціативи перше жіноче віче в Стрії, де вона розгорнула перед жіноцтвом практичну програму праці на найближчий час. Не без впливу Кобринської пройшов виступ посла Теофіля Окуневського, що домагався в 1892 р. створення жіночої гімназії у Львові. І коли врешті, нав'язуючи до постанов стрийського віча Кобринська зладила відозву до жіноцтва Галичини й Буковини у справі створення жіночого видавництва, то ця акція знайшла широку підтримку жіноцтва й матеріальний успіх.

Правда, вже зарисовувались на її шляху труднощі. Журнал „Народ“, що виходив під редакцією І. Франка і М. Павлика, внесення петиції промовчав, а „Перший Вінок“, зокрема писання Кобринської в ньому, гостро скритикував. При плянуванні жіночого часопису „Рівність“ особи Н. Кобринської як редакторки не взято до уваги. Перше видання Жіночої Бібліотеки, що появилось у 1893 р., радикали збойкотували. Але це були тільки перші відблиски того „грому“, що її мав ударити пізніше. А тепер вона плянувала й діяла і невисипує її перо в тому часі заторкувало у своєму листуванні щораз ширші круги.

Оце багатство її задумів промі-

нювало й на Ольгу Кобилянську. В її щоденнику з листопада 1890 р. є згадка, що вона знов гостювала в Болехові, а в поворотній дорозі спинилась у Львові, де познайомилась із Іваном Франком та Михайлом Павликом. Це все треба приписувати впливові Н. Кобринської, яка витягала її з „відлюддя“ для зустрічей і розмов. Увага, що її Н. Кобринська приділювала справам жіночого руху, не могла не зачепити й Ольги Кобилянської. Її співробітництво в першому томі Жіночої Бібліотеки, її участь у творенні жіночого товариства в Чернівцях і врешті її доповідь „Дещо про ідею жіночого руху“ у 1894 р. є живим вислідом того контакту.

Але для Ольги Кобилянської цей час пробігає інакше. Два роки (1889-1891), проведені в Димці, належать мабуть до найважчих у її житті. Щойно читаючи її оповідання „Людина“ можна зрозуміти безнадійність тих днів і років.

Оця ситуація ускладнювалась ще умовинами її родинного життя. На переломі 1890 і 1891 рр. тяжко захворіла її мати й видужала тільки завдяки дбайливому доглядові дочки. Вся складна домашня й надвірна господарка лягла на її плечі. І по видужанні мати не могла подавньому сповнювати своїх обов'язків. Отже цей великий тягар ліг немов назавжди на неї й придавлював її своєю безвиглядністю. До того були ще в родині конфлікти. У щоденнику під час побуту в Болехові вона натякає на те лиш мимоходом: „В Димці все розлітається — непорозуміння, пристрасті, ворожнеча, все зібралось до купи“ (11 серпня 1890). А в листі до М. Павлика з 11. жовтня 1891 р. вона натякає на труднощі в листуванні з ним та й просить вкінці перестати до неї писати.

Не знаємо в дійсності, яке тло й причини цих важких непорозумінь. Але читаючи оповідання „Людина“ можна знайти тут подібні ситуації — матеріальна скрута, назабезпечена родина. Та мабуть найтруднішим було оте знівечене самопочуття, що його відчуває Олена в „Людині“:

„Однак ніколи не стояло виразніше перед моєю душею, що єсьм «ніщом», єсьм якимсь недокінченим, неповним сотворінням, котре, оставши таким, саме не здолає опанувати долі! Що остається мені? Нічого, окрім прокляття, насмішок і милостині“.¹¹

Оцю свою ситуацію вона найбільш виразно тут відчула. Вона — немолода вже дівчина, без звання і майбутнього — була отим „нічим“, з чим члени родини не потребували рахуватись. Її духові інтереси тут не важили, бо грошей не приносили. А виглядів на заміжжя в цій „пустині“ не було.

Та в цій духовій скруті викристалізувалась у неї „Людина“, перейшовши свою остаточну редакцію. Її понурий лет — це данина отій безвиглядності останніх років, що придавали її молоду душу.

XI

Дальший розвиток взаємин обох видатних жінок уже не має несподіванок. Від 1889 р. Ольга Кобилянська майже кожного літа перебувала в Болехові на кількатижневій візиті. Як сказано, це пов'язало її зі світом Наталії Кобринської і відкрило їй перші літературні контакти. Це й зацікавило її сильніше жіночим рухом, до якого вона мала до того часу радше теоретичний підхід.

Цих кілька літ, що відзначилися вступом О. Кобилянської в українську літературу та видавничою діяльністю Н. Кобринської (бібліо-

¹¹ О. Кобилянська: „Твори“, т. I.

тека „Наша Доля“), мали велике й вагомe значення в житті кожної з них. Від появи І. тому в 1893 р. аж до 3. тому в 1896 р. вони позначені поважними зусиллями цієї останньої розглянути стан і потреби нашого жіноцтва й накреслити шлях нашого жіночого руху. В її оглядах і статтях вона аналізує також поставу наших політичних партій до цього питання, характеризуючи їх незаінтересованість. Через те вона наразилась на неувагу а то й ворожнечу наших пресових органів, що були під їх впливом.

В гострих критиках М. Павлика („Народ“ 1894), І. Франка („Життя і Слово“, 1894) і О. Маковея („Зоря“, 1894), Н. Кобринська зустріла брак розуміння, неувагу, а то й нехоть для своїх ідей. Жіноцтво, хоч і відчувало правість її ідей та підтримувало її почини, проте не могло її становити оборонити. Не тільки тому, що не мало доступу до тогочасної преси, але й до певної міри також тому, що не розпоряджало таким знанням і пером, як вона.

До того в літературній творчості Н. Кобринської настала зміна. Будучи надто вражливою на літературні течії, як вона сама пише, не могла не піддатись впливові нових напрямків. Десь на рр. 1892/93 припадає її відворот від реалізму й позитивізму, в якому вона дала такі перлини творчості. У 1895 р. появилася її новела „Душа“, а в 1897 р. нарис „Рожа“. В них вона віддається питанням містицизму, що починають щораз більше займати її увагу. І треба сказати, що цим спробам уже бракувало сили й свіжості давніх її творів.

І так із 3. випуском Нашої Долі заперстає Н. Кобринська свою видавничу діяльність. Сповільнюється також її темпо у літературній праці. Вона вже не має того розмаху, що давніше, вражена в своїй гордості й ображена у почуттях. І хоч у 1898 р., що був названий „роком ювілеїв“ їй прийшло велике признание від української громади, то воно вже не могло направити того враженого самопочуття. Це признание полягало в тому, що Наталію Кобринську запросили промовляти на двох ювілейних обходах того року — ю-

вілеї Івана Франка й 100-літти „Енеїди“ Котляревського. Це було доказом великої пошани й довір'я до її особи. У тому ж році її запросили до надзірної ради „Українсько-руської Видавничої Спільки“, що заснувалась за ініціативою М. Грушевського.

Але це не загоїло тих ран, що їй так легковажно завдав наш провід. На світліні з нагоди 25-літнього ювілею праці І. Франка вони сидять поруч себе — літня вже Наталія Кобринська і худенька, з глибоким поглядом Ольга Кобилянська. Це був також ювілей їхньої дружби, що їй завершувалось 10 літ. Як змінилось їх становище!

Як сказано, листування О. Кобилянської з Михайлом Павликом і Василем Лукичем почалося ще в 1890 р. в Димці. Від переїзду її до Чернівців воно поживавилось, як також знайшлося ще одне наймення Фр. Ржегоржа, чеського етнографа, з яким О. Кобилянська заізналась у Болехові. У 1894 р. почалась друкуватись у „Зорі“ повість „Людина“ і появилася нарис „Мати Божа“. У 1895 р. у „Неділі“ появилася „Банк рустикальний“, а в „Буковині“ „Жебрачка“, „Мужик“ і „Час“.

Співробітництво Ольги Кобилянської в Нашій Долі, її участь у заснованні жіночого товариства у Чернівцях та доповідь „Дещо про ідею жіночого руху“ приписуємо впливам Наталії Кобринської, що скеровувала її увагу в тому напрямку. Але вже в листі до О. Маковея з 18. серпня 1895 р. вона зазначає: „Для мене питання жіноче — точка поборена, і від тепер навіть не буду писати тенденційні новели такого роду, як „Людина“. Впрочім і не хочу служити двом панам, то є тенденції і поезії“.¹²

І справді у дальших своїх творах вона вже вглиблюється в психологічні проблеми мистця („Поети“, „Мелянхольний вальс“, „На полях“) або людини („Покора“, „Ніоба“). Правда, в своїх сильних нарисах „Природа“ і „Некультура“ вона розглядає ще статеве зрівняння жінки в різних середо-

¹² О. Кобилянська: „Твори“, т. V. Київ, 1963.

вищах, але воно є немов завершенням перших її двох творів „Людини“ і „Царівни“, себто останнім словом, сказаним у тому напрямі.

І вона росте. Зустріч із О. Маковеем дала Ользі Кобилянській не тільки багату гаму особистих переживань, що відзеркалились в її листах. Але це передусім поважна літературна поміч і опіка, що виявилась в його літературно-критичних статтях, у поміщенні її творів у часописах „Буковина“, „Неділя“, Літ. Наук. Віснику.

На той час припадають її взаємини з німецьким літературним світом. Вже в листі до М. Павлика з 13 травня 1895 вона згадує про переклади для Рекляма, що їх ще давніше обіцяла, а в листі до О. Маковея про своє листування з Карлом Кавтським, редактором часопису „Neue Zeit.“ Пізніше вона нав'язує контакт із журналом „Gesellschaft“ та його видавцем Гансом Меріаном. Там друкують деякі її нариси рівночасно, а навіть і скоріш їх української появи.

Тут уже про допомогу Наталії Кобринської говорити не доводиться. Ольга Кобилянська станула на власний шлях. Ювілейна зустріч 1898 р. вже ясно окреслила їх становище: пошану й признание для авторитету діячки жіночого руху і симпатію й подив для молодой письменниці.

Від того часу, а властиво трохи скоріш їх шляхи проходять нарізно. Та приязні взаємини між ними продовжуються, хоч уже без тієї сили і тепла, що давніше.

XII.

Будучи у Львові на ювілею І. Франка, Ольга Кобилянська завітала до Болехова. Не була вона там 4 роки. По довгій розлуці приятельські стрінулися знову. Про цю зустріч пише Ольга у листі до О. Маковея таке:

„Вона прекрасна людина, і мені встидно, що були в мене хвилі, в котрих я клонилася вірити, що вона мені завидує. Вона мені не завидує, не завидувала ніколи; се вона навіть не може, бо на те за інтелігентна і за талановита. Я навіть з нею ніколи не можу мірятися, в своїх письмах ми є так відмінні, що одна другу ніколи не »перепише«. В неї є літературне обра-

зовання, чого в мене нема і не буде.¹³

Ці слова з'ясовують настрої, в якому розстались приятельки, як також натякають на те, що пробігало невидно між ними до того часу. По короткому відчуженні (4 роки!) обидві шляхетні вдачі віднайшли себе. Ольга Кобилянська пише, що „гармонійно“ провела час, а Наталія Кобринська напевне облегла собі душу, розказуючи про всі обвинувачення й образи, що їх зазнала.

Щойно недавно стрінула її знову одна. У доповіді О. Колесси на ювілеї української літератури її зовсім поминено. Про це пише О. Кобилянська в тому ж листі до О. Маковея:

„Наші люди не вмюють її цінити, і если б поляки таку жінку мали, вони би її інакше трактували. Колесса був повинен трохи ліпше розглянутися в працях її, був би переконався, що і вона причинилася до розвою руської літератури і національного життя. Про мене міг і мовчати — я молодша; є ще час про мене говорити“.¹⁴

Таких ударів готувала їй доля більше. Але цей був особливо замітним — на ювілеї, де вона промовляла і де підкреслила роль жінки в літературному процесі, — їй відмовили того місця в загальному огляді. І від цієї хвилини немов степенуються її неуспіхи. Її намагання наклонити Клуб Русинок до видавання часопису, зустрілось із відмовою. На жіночих вічах у Станиславові (1902 р.) і Львові (1904 р.) її прізвища й не згадувано. До того ще прийшли удари долі в особистому житті: у 1903 р. помер її батько, а в рік за тим і мати. Ще одну спробу зробила Н. Кобринська стати знов активною в жіночому рухові: у 1904 р. вона перенеслась до Львова. Але прожила тут лиш кілька місяців. Із задумом зреформувати статут жіночої організації їй не пощастило, на урухомлення видавництва виглядів не було. „Не вмюю відай підлещуватися мужчинам“, писала вона в листі до О. Маковея (10 вересня 1898 р.). Так вона пояснювала причину своїх невдач на літературній ниві, і про жіноцтво писала в ієшому листі: „Я сама за

¹³ О. Кобилянська: „Твори“, т. V. Київ, 1963.

¹⁴ О. Кобилянська: „Твори“, т. V. Київ, 1963.

слаба, а наше жіноцтво надто дурне, щоб можна в нього шукати підпори“ (12 грудня 1899).¹⁵

Шістнадцят літ прожила вона ще в Болехові осторонь громадського й літературного життя. Правда, вона не замовкла і не засудила себе на повну безчинність. Ірина Книш вичислює в книжці „Смолоскип у темряві“ цілий ряд її статей на літературні теми, що були друковані в Записках НТШ, „Зорі“, „Промени“ й „Ділі“. З-під її пера виходять „Воєнні оповідання“ в календарі „Провіти“ 1919 р. На вічу Жіночої Громади 1906 р., скликаному у справі реформи виборчої ординації до сойму й парламенту, Н. Кобринська промовляла. А в 1913 р. дала знову почин до створення Жіночої Бібліотеки для перекладів творів світової літератури.

Але впливу на хід подій вона вже не мала. Ірина Книш пише, що „на схилі віку Кобринська добровільно замкнулася в самоті“ і це дуже добре окреслює це її відсутнення. За те, що її не зрозуміли, вона відчувала жаль, а що не оцінили її можливостей, — огірчення. Але шляхетність її вдачі не допустила присмаку злоби чи якоїсь дрібної помсти. Навпаки, вона шукала потіхи в приязні гарних людей, у слідкуванні за новими течіями життя й літератури, а може й в експерсіях у спирітуалізм. Ці „розмови з духами“ відривали її від буденщини, що не мала вже для неї принад.

На схилі її життя доля судила їй ще одне останнє признание. Її вибрано представницею жіноцтва до Української Народньої Ради, що зійшлась у Станиславові в 1919 р. З огляду на свій стан здоров'я вона не взяла участі в ніодній сесії. Але цей останній поклін народу ще дійшов до неї й можливо злагіднив сум її добровільного вигнання.

А як пробігали її взаємини з Ольгою Кобилянською в тому часі? Листування між ними продовжувалось. Але коли перейти листування О. Кобилянської на переломі століття то бачимо, яке переповнене зустрічами, інтересами й подіями було її життя. З появою Літ. Наук. Вісника О. Маковей відійшов із „Буковини“. Але

¹⁵ І. Книш: „Смолоскип у темряві“, 1957.

редактори В. Будзиновський і Л. Турбацький вдержують із нею приязні взаємини. Її відвідує Микола Міхновський з нагоди побуту на Буковині, складає їй візиту й обдаровує палкою молодечею приязню Василь Стефаник. Аж врешті в 1899 р. вона пізнає Лесю Українку з нагоди своєї подорожі до Києва й Зеленого Гаю. Ця приязнь становить новий етап у літературній настанові О. Кобилянської, що після О. Маковея вже не мала літературного друга.

Ясно, що це відвело її зір від прямувань самітної жінки в малому галицькому містечку. Так воно мусіло й бути, коли ми мали дістати „Некультурну“, „Землю“ й „У неділю рано зілля копала“. У них завершилась літературна постать Ольги Кобилянської і відійшла далеко від своїх перших праць. Але й віддалилась від тієї, що дала їй перше літературне надхнення і розчарування. І від тієї, що дала їй почуття приязні у найтрудніший для неї час.

Це є закон життя і творчости. Людина обдаровує другу, служить зразком, щоб відійти у слухний час і зробити місце іншим впливам.

Література:

Ольга Кобилянська: Твори в п'яти томах. Держ. В-во Худ. літератури, Київ, 1963.

Ірина Книш: „Смолоскип у темряві“. Вінніпег, 1957.

Щоденник О. Кобилянської, недрукований. Частинний переклад із німецької мови виконала Л. Бурачинська.

WHAT TO READ

(Continued from page 28)

toward all things Ukrainian, the disastrous effects of inefficient bureaucracy. Kolasky attacks by name a few of his countrymen who go out of their way in their servility. The young generation of intellectuals, however, can no longer be stifled, and Kolasky is full of admiration for those who do not lack courage to raise their voices in protest. A valuable addition to Kolasky's account are translations of two speeches: one by Ivan Dzyuba delivered at a Symonenko celebration in Kiev in 1965 and one by A. S. Malyshko at Volodymyr Sosyura's funeral. Both are in the Appendix.

Централа одержала

від 1 грудня 1972 до 31 січня 1973 р.:

ПРЕСОВИЙ ФОНД:

У цьому списку подаємо пожертви на пресовий фонд обов'язковий. Пожертви на пресовий Запасовий Фонд є проголошені в іншому місці.

Від. 1 Нью Йорк	10.00
" 2 Честер	10.00
" 5 Дітройт	50.00
" 10 Філядельфія	50.00
" 13 Честер	50.00
" 18 Пассейк	50.00
" 26 Дітройт	25.00
" 32 Ньюарк	40.00
" 33 Клівленд	25.00
" 33 Клівленд, збірка	23.50
" 34 Коговз	50.00
" 35 Озон Парк	25.00
" 41 Філядельфія	10.00
" 43 Філядельфія	30.00
" 45 Елизабет	50.00
" 46 Рочестер	50.00
" 47 Рочестер	25.00
" 50 Анн Арбор	50.00
" 51 Милвокі	25.00
" 54 Вілмінгтон	35.00
" 58 Дітройт	50.00
" 61 Випані	50.00
" 64 Нью Йорк	20.00
" 65 Нью Брансвік	20.00
" 66 Нью Гейвен	25.00
" 67 Перт Амбой	50.00
" 76 Воррен	10.00
" 77 Шикаго	30.00
" 81 Дітройт	50.00
" 84 Шикаго	25.00
" 86 Ньюарк	15.00
" 87 Кентон	25.00
" 88 Філядельфія	50.00
" 89 Керогнксон	50.00
" 90 Філядельфія	40.00
" 92 Менвіл	40.00
" 93 Гартфорд	110.00
" 95 Бейон	25.00
" 98 Філядельфія	25.00
" 102 Манстер	50.00
О. І. Ратич, Едісон	30.00
І. Кашубинська, Клівленд	20.00
О. Мельник, Сонома	20.00
По 10 дол.: Гурток Книголюбів, Шикаго, Марія Герус, Юніон, Марія Турко, Кембрідж, Юстина Козак, Дітройт, Євгенія Когут, Вінніпег, Марія Татарська, Філядельфія, Стефанія Базюк, Едмонтон, О. Л. Кокодинські, Йонкерс.	
По 5 дол.: М. Дидинська, Меріон, Марія Іскало, Тонаванда, Юлія Сквіртнянська, Вудгейвен, Наталія Камеєцька, Стоктон, Анна Зуб і Мир-	

слава Прокопович, Філядельфія, Люба Шот, Рочестер, Лідія Дейнека, Трентон, Ольга Сохан, Джерзі Ситі, Лідія Федюк, Нью Йорк, Володимира Михайлів, Бетлегем, Ольга Вересюк, Геммон, Марія Андрійович, Лорейн, Катерина Кузьма, Ньюарк.

По 4 дол.: Розалія Ткачук, Янгтаун, Євгенія Шпірка і Марія Вислоцька, Ірвінгтон, Ольга Баранник, Веллеслі, Ольга Городиська, Парма, Марія Мельник і Наталія Масюк, Філядельфія.

По 3 дол.: Віра Данец, С. Орендж, Катерина Хом'як і Катерина Кобаса, Дітройт, Ю. Демченко, Бейон, Константина Дуб, Бунтон, Олена Площанська, Марія Мартинюк і Олена Бобилляк, усі з Кліфтона, Ірина Рудик, Абсекон, Марія Фединяк, Денот, Стефанія Лісікевич, Воррен, Коля Долинська, Ірвінгтон, Л. Зівтінка, Монреал, Галина Сегейда, Джамайка, Стефанія Цегельська й Олександра Волошин, Парма, С. Сокологорська, Гленв'ю, Катерина Пак, Оксана Генгало і Віра Кліш, усі з Філядельфії, Дарія Нагніт, Савтгемптон, Марія Котик і Катря Горобійовська, Балтимор, Люба Тимчук, Нью Йорк, М. Мудрак, Клівленд, Оксана Зозуля, Лос Анджелес, Марія Овчинник, Гайленд, Марія Гаврилук, Ст. Чарлз, С. Явна Рутерфорд, Анна Капітан, Рочестер, Віра Вакулєнко, Коговз, Стефанія Лукомська, Нью Гейвен.

По 2.50 дол.: Христина Свишук, Ст. Луїс.

По 2 дол.: Марія Гриневиц, Марія Стефанів, Натлі, Анастасія Королишин і Стефанія Цимбаліст, Дітройт, Галина Гомзяк, Філядельфія, Марія Саламон, Йонкерс, Марія Петрик, Левіттан, Текля Приймак, Лондон, Ольга Кіф'як, Нью Йорк, Богданна Михайлів, Бетлегем, Оксана Верига, Торонто, Одарка Король, Міннеаполіс, Олександра Стебельська, Ньюарк.

По 1 дол.: Ірина Білинська, Євгенія Новаківська, Юлія Сось, Павлина Марків, Ірина Левчук, усі з Філядельфії, Анастасія Марцінюк, Парма, Олена Кміцікевич, Перм, Анна Панас, Клівленд, Левка Романик, Торонто, Євгенія Кекіш, Нью Йорк, Марія Рилько і Марія Карман, Честер, К. Горбачевська, Монреал, Юлія Добош, Нью-

арк, Іванна Городиська, Шикаго, Ольга Целевич, Лонг Айленд Ситі.

ФОНД „МАТИ й ДИТИНА“:

Від. 13 Честер	40.00
" 22 Шикаго	168.00

" 28 Ньюарк	60.00
" 33 Клівленд	300.00
" 35 Озон Парк	105.05
" 47 Рочестер	44.00
" 54 Вілмінгтон	69.00
" 59 Балтимор	60.00
" 65 Нью Брансвік	30.00
" 66 Нью Гейвен	25.00
" 68 Сиракузи	110.00
" 71 Джерзі Ситі	150.00
" 96 Дітройт	210.00
" 102 Манстер	150.00

По 10 дол.: І. Ничка, Пассейк, Неля Кліш і М. Прокопович, Філядельфія. Членки 71 Відділу, Джерзі Ситі — 5 дол.

МУЗЕЙ СУА:

Від. 2 Честер	10.00
" 4 Нью Йорк	25.00
" 5 Дітройт	25.00
" 10 Філядельфія	30.00
" 13 Честер	25.00
" 18 Пассейк	75.00
" 31 Россфорд	100.00
" 32 Ньюарк	25.00
" 33 Клівленд	75.00
" 33 Клівленд, збірка	22.00
" 34 Коговз	25.00
" 35 Озон Парк	25.00
" 41 Філядельфія	15.00
" 43 Філядельфія	50.00
" 46 Рочестер	25.00
" 47 Рочестер	50.00
" 50 Анн Арбор	25.00
" 51 Милвокі	50.00
" 54 Вілмінгтон	15.00
" 58 Дітройт	25.00
" 61 Випані	50.00
" 67 Перт Амбой	25.00
" 71 Джерзі Ситі	100.00
" 81 Дітройт	25.00
" 86 Ньюарк	25.00
" 87 Кантон	25.00
" 88 Філядельфія	25.00
" 89 Кергонксон	25.00
" 92 Менвіл	25.00
" 93 Гартфорд	50.00
" 96 Дітройт	100.00
" 102 Манстер	25.00
Голови Окр. Рад СУА	50.00
Ганна Ратич, Едісон	10.00
Леся Давидович, Милвокі	10.00
Ніна Михалевич, Наягра	5.00

„ФОНД 500“

88 Філядельфія	10.00
М. Терлецька	5.00

З подякою

Ольга Муссаковська, секретарка
 Ірина Качанівська, касієрка